

Свято сонця цілий тиждень

Колодій заохочує готувати млинці

» стор. 12

Туманний Альбїон Залужного

Чи здійсниться британське переродження генерала в політика?

» стор. 4

«Оскар» з надією

«20 днів у Маріуполі» режисера Мстислава Чернова з Харкова стали найкращим документальним фільмом

» стор. 12

Україна молода

Середа, 13 березня 2024 року

№11 (5975)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 38,382 грн
1 € = 41,955 грн

У ворога палає і йде на дно

ЗСУ активно атакують дронами російські заводи і резервуари та стримують атаки окупантів по всій лінії фронту

» стор. 2

Цього разу мішенню став танкер «Механік Погодін», який служив окупантам пунктом управління бойовими діями. Фото з сайту ВМС ЗСУ.

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на другий квартал

стор. 9

Зі звернення народних депутатів України до ректора Національної музичної академії України

«Факт того, що Академія досі носить ім'я російського композитора Чайковського, — це відверта неповага у бік самостійності української культури, а будь-які спроби виправдати це різноманітними міфами — черговий прояв комплексу меншовартості».

■ ДЕКОЛОНІЗАЦІЯ

Міфотворчість меншовартості

Депутати ВР вимагають прибрати прізвище російського композитора з назви Національної музичної академії України

Не місце російському композитору в назві Національної музичної академії України.
Фото «Україна молода».

Євдокія ФЕЩЕНКО

Одинадцять народних обранців надіслали офіційне звернення щодо перейменування Національної музичної академії України очільнику вченої ради закладу, ректору Максиму Тимошенку. Ініціатором стала Наталія Піпа, яка є секретарем Комітету Верховної Ради з питань освіти, науки та інновацій. Долучилися і підтримали депутати з різних фракцій: Ярослав Юрчишин, Оксана Савчук, Соломія Бобровська, Ігор Гузь, Хлапук Максим, Кіра Рудик та інші. Підписанти обурюються, що протягом двох років від початку повномасштабного вторгнення державна академія досі носить ім'я російського композитора Петра Чайковського.

«Національна музична академія України — провідний науковий та культурний заклад вищої освіти, розташований у центрі Києва, столиці України, на майдані Незалежності. Факт того, що Академія досі носить ім'я російського композитора Чайковського, — це відверта неповага у бік самостійності української культури, а будь-які спроби виправдати це різноманітними міфами — черговий прояв комплексу меншовартості. Належність російського композитора Петра Чайковського до української культури відверто притягнута», — пишуть у зверненні.

Депутати нагадують, що в питанні самоідентифікації Чайковський був неоднозначним. «Я — росіянин у найповнішому сенсі цього слова», «Я — реаліст і корінна російська людина», — писав композитор у різні часи свого життя своїм партнерам та знайомим. Важливим є ще той фактор, на переконання обранців, що присвоєння музично-освітньому закладу в Києві імені російського композитора відбулося в 1940 році за радянської влади, яка дбала про знищення всього українського та возвеличення московського.

У фаховому висновку від 23 листопада 2023 року Експертної комісії Українського інституту національної пам'яті зазначено, що назва Національної музичної академії України з іменем російського композитора підпадає під дію закону про деколонізацію. Бо є пропагандою російської імперської політики (частина перша статті 2 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів»).

Названий закон набрав чинності 27 липня 2023 року, після відхилення конференцією трудового колективу академії питання про перейменування. Тож відтоді заклад має всі підстави для ухвалення рішення про перейменування.

Згідно з законом про статус народного депутата України, підписанти очікують відповіді у 10-денний термін. ■

■ НА ФРОНТІ

У ворога палає і йде на дно

ЗСУ активно атакують дронами російські заводи та стримують атаки окупантів по всій лінії фронту

Лариса САЛІМОНОВИЧ

У ніч проти вівторка завдяки точному удару українського пілота пішов на дно черговий рашистський корабель. Цього разу мішенню став танкер «Механік Погодін», який служив окупантам пунктом управління бойовими діями. «На згаданому судні було розгорнуто спостережний пост для ведення розвідки, а також засоби РЕБ, — повідомили у ВМС. — Судно періодично використовувалося як платформа для завдання ударів FPV-дронами по території Херсонської області».

Окупанти обладнали спостережний пункт у корабельній рубці. Українська ракета потрапила точнісінько в ціль, після чого стався потужний вибух. Не виключено, що в момент прильоту на танкері перебував командувач повітряно-десантних військ рф генерал-полковник Михайло Теплинський. Якщо так, то вочевидь то був його останній вихід у море.

Тієї ж ночі українські БПЛА успішно підірвали резервуар із нафтопродуктами в Орлі, а також залишили без світла сім населених пунктів на Белгородщині. Лунали вибухи також під Москвою, у Курську, в Тульській та Воронежській областях, але місцева влада повідомила про роботу ППО.

Водночас приліт БПЛА до Нижньогородського нафтопереробного заводу приховати не вдалося, оскільки там почалася потужна пожежа. Про це повідомили місцеві пропагандистські ресурси. Вони пишуть, що на підприємстві призупинено роботу технологічної установки. Завод

Українські захисники мужньо захищають країну і кожного з нас.
Фото Генерального штабу ЗСУ.

належить компанії «Лукойл», яка посідає друге місце за обсягами нафтовидобутку в росії. Зазначається, що дрон прилетів в унікальну установку перегонки нафти.

Наші захисники також вправно підірвали під Мар'інкою та Авдіївкою разом з екіпажами дві системи «Солнцепьок», які ворог використовує для обстрілу позицій ЗСУ.

Тим часом окупанти активізувалися на Запорізькому напрямку і, не маючи швидких перемог, вдаються до заборонених методів ведення війни. Речник оперативно-стратегічного угруповання військ «Таврія» Дмитро Лиховій повідомив, що війська РФ дедалі частіше використовують на цій лінії фронту боеприпаси з отруйною речовиною. «Якщо порахувати цю статистику за весь минулий тиждень, було зафіксовано близько 60 скидань гранат з отруйною

речовиною задушливо-сльозогінної дії, здебільшого це хлорпікрин або щось подібне, — сказав він. — За вчорашню добу було дев'ять таких скидів». «Викурювати» наших військових з окопів вони починають тоді, коли не досягають мети при допомозі FPV-дронів, авіації та артилерії.

За даними Генштабу, Сили оборони продовжують стримувати рашистську армію в районах Красногорівки, Георгіївки, Новомихайлівки та Побоєди. Українські військові також відбили сім атак окупантів поблизу населених пунктів Терни Донецької області та Білогорівка на Луганщині, де ті за допомогою авіації хотіли прорвати нашу оборону. ЗСУ мали успіх і в районі Кліщіївки, Андріївки, Ступочки та східніше Часового Яру Донецької області, завадивши рашистам покращити своє тактичне положення. ■

■ ЮВІЛЕЙ

Сто літ наробилася

Євдокія Бондаренко багата правнуками і внуками

Людмила НІКІТЕНКО

Свій 100-річний ювілей відзначила днями жителька черкаського села Ковалиха Євдокія Бондаренко. Як повідомляє Анна Здоровко з відділу освіти, молоді та спорту, культури Ротмістрівської сільської ради Черкаського району, привітати з поважним ювілеєм шановну іменинницю прийшли з подарунками представники сільради. Вони побажали Євдокії Степанівні міцного здоров'я, душевного спокою, родинного затишку, миру та добра.

«Народилася наша довгожителька 5 березня 1924 року в селі Губиниха Дніпропетровської області. З молодості пра-

цювала в шахті, а коли вийшла заміж, то у 1947 році разом із чоловіком переїхала до села Ковалиха на Смілянщину», — розповідає пані Анна. На Черкащині Євдокія Бондаренко працювала в колгоспі: спочатку в ланці, потім доглядала телят, трудилася дояркою. Жінка виховала сина та двох доньок. Нині в її родині 6 онуків та 9 правнуків.

«А ще Євдокія Степанівна дуже гарно вишивала, співала у місцевому Будинку культури. За характером вона привітна, позитивна, життєрадісна», — констатує Анна Здоровко. І підсумовує: навіть зараз у свої поважні літа Євдокія Бондаренко власною життєвою си-

Ювілярка Євдокія Бондаренко у день народження зустрічала гостей із сільської ради.
Фото Ротмістрівської сільської ради.

люю є прикладом для всіх, хто її знає.

До речі, це не єдина довгожителька цієї територіальної громади. Не так давно у самій Ротмістрівці свій 102-й день народження відсвяткувала Ганна Мокота.

■ ІСТОРІЯ

Кобзар на віки

Історія фото конотопців, які вшановували 100-ліття Тараса Шевченка

Зоя ШАЛІВСЬКА

Доля Тараса Шевченка, чие 210-ліття відзначаємо, тісно пов'язана з Конотопщиною. Великий інтерес привертають дружні зв'язки поета-пророка з родиною Лазаревських із села Гирявка, нині це Шевченкове. Брати Лазаревські належали до прогресивних кіл суспільства, поділяли демократичні погляди і перебували під великим впливом ідей Тараса Шевченка. Свою прихильність до родини поет висловив у листі до їхньої матері Афанасії Олексіївни: «Вдячних синів ваших я звик називати своїми рідними братами. Дозвольте ж Вас називати мною щирою і відданою матір'ю. Прийміть глибокий синівський поцілунок від глибоко люблячого Вас Шевченка».

Перебуваючи у Гирявці в серпні 1859 року, Шевченко намалював портрет Афанасії Олексіївни, подарував офорт «Приятелі» і вірш «Садок вишневий коло хати» з підписом. В експозиції Конотопського міського краєзнавчого музею імені Олександра Лазаревського як згадка про зустріч перебуває

дерев'яна канапа із садиби з написом, зробленим особисто рукою історика: «На сем мeste сидел Т. Г. Шевченко року 1859».

Дуже цікаве і промовисте велике панно зустрічає відвідувачів у Київському музеї Івана Гончара: конотопські юнаки в національному одязі з портретом Кобзаря 110 років тому. Незважаючи на заборону російської влади, конотопські просвітяни, самодіяльні актори, бандуристи гідно відзначили 100-річчя від дня народження Тараса Шевченка.

Учасників шевченківських вечорів жорстоко переслідували жандарми, багатьох було заарештовано, покарано шомполами, оштрафовано на великі суми та звільнено з роботи. Відомі прізвища всіх учасників ювілейних заходів з тієї світлини. До слова, 11 із 14 походили з козацького стану. Ця національно свідомо конотопська мова і в подальші роки брала активну участь у просвітнянських заходах, аматорських художніх колективах, церковних хорах при УАПЦ.

Радянська влада, як і російська імперська перед

Так конотопці вшановували 100-ліття Кобзаря. Архівне фото.

Канапа, на якій сидів 1859 року Тарас Шевченко. Фото з фейсбук-сторінки «Культура Конотопу».

тим, жорстоко викоринувала будь-які прояви національного руху, знищуючи найбільш активних і талановитих. В архівах СБУ мені вдалось відшукати та ознайомитись зі справами репресованих у 1930-ті роки цих конотопців. Більшість із них заарештували, вони отримали по 10-15 років виправних таборів. Не всі повернулись, кількох розстріляли. Тавро «ворога народу» понівечило долі і їхніх близьких.

Звинувачення позасудових «трижок» у всіх типове для того часу: участь у контрреволюційній повстанській націоналістичній організації, яка ставила за мету повалення радянської влади шляхом збройного повстання та проведення антирадянської агітації. Важко читати проникнуті печучим боєм сторінки цих товстих справ. Згодом усі вироки було переглянуто, засуджених реабілітовано. ■

■ БЕЗ БАР'ЄРІВ

«Пора йти гуляти, весна прийшла»

На Черкащині презентували фотовиставку про життя людей з особливими потребами

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкасах презентували виставку фоторобіт «Час вийти на світло». Це безбар'єрний проєкт про життя людей з інвалідністю, 10 історій у світлинах у холі залізничного вокзалу, які доступні для огляду впродовж двох тижнів.

Як повідомили «Україні молодій» у Черкаській обласній військовій адміністрації, втілила проєкт громадська спілка «Ліга сильних» у партнерстві з Укрзалізницею. Такі виставки будуть представлені у трьох областях — на Черкащині, Івано-Франківщині та Тернопільщині.

За словами заступниці голови Черкаської ОВА Наталії Кравченко, безбар'єрність можна розглядати у двох аспектах: фізичному та ментальному. «І якщо фізичний — це розбудова доступного середовища для людей з інвалідністю, то ментальний — це особиста робота кожного над безбар'єрністю власного сприйняття, культурою мислення та ставлення до оточення. Адже ми всі однакові у прагненні до перемоги, до гідного життя та самореалізації», — говорить пані Наталія і дякує організаторам виставки за втілення цієї важливої ініціативи, а учасникам проєкту — за мужність розповісти свої історії.

Водночас, наголошують у Черкаській ОВА, учасниця проєкту з

Виставка «Час вийти на світло». Фото Черкаської ОВА.

Черкащини Оксана Максимів розповіла про внутрішні упередження щодо себе та зміну ставлення людей навколо. Вона зізнається, що, коли дізналася про хворобу та те, що доведеться пересуватися на колісному кріслі, три роки не виходила з дому.

«Щаслива, що є організації, які дають можливість говорити про людей з інвалідністю, адже, на жаль, зараз такий час, що нас стає все більше, замовчувати і відкладати на потім цю тему — не на часі. Адже ми так само хочемо спілкуватися, легко відвідувати громадські місця, подорожувати, переїздити з міста в місто», — каже Оксана.

Такі проєкти, уточнює, важливі не тільки задля того, щоб робити людей з інвалідністю видимими, а й щоб

додавати впевненості тим, хто набув інвалідності. «Життя продовжується, хоч би яке воно було, — переконана дівчина. — Треба вірити в себе, творити, реалізовувати свої таланти. У якийсь момент готова була здатися, однак познайомилася з людьми, які мені свого часу сказали: «Пора йти гуляти, весна прийшла». І я їх послухала».

Оксана займається творчістю, малює, обожнює кераміку та акторство. А нещодавно долучилася до потужного безбар'єрного проєкту, який також втілили на Черкащині. Це вистава «Після Перемоги», який підготували у співпраці з обласним драматичним театром. Увесь склад самодіяльних акторів — люди з інвалідністю. ■

■ РЕПАРАЦІЇ

Досвід-біль

Пів тисячі постраждалих від сексуального насильства під час війни отримають одноразові проміжні компенсації

Людмила Гусейнова — координатора конференції, директорка з комунікацій ГО «СЕМА Україна», яка об'єднує постраждалих від насилля жінок. Фото надане організаторами.

ТЕТЯНА РУДЕНКО

Зброєю приниження і залякування цивільних у російсько-українській війні є насильство, пов'язане з конфліктом (СНПК). І це не тільки гвалтування, а й примус оголювати тіло чи дивитися на насильство над іншими. І це не просто поодинокі випадки звірств російських нападників, а стратегія, що заохочується вищим керівництвом РФ. Попри те, що основну частину СНПК вчиняють щодо жінок, не поодинокі випадки є також щодо чоловіків, літніх людей і навіть дітей. Станом на зараз прокурори зафіксували понад 270 фактів СНПК. Однак реальні цифри вищі щонайменше у п'ять разів. Досвід балканських країн показує, що постраждалі можуть повідомляти про СНПК через понад 10 років. Про це йшлося нещодавно в Києві на дводенній конференції «Відновлення прав постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом: елемент миру та світової безпеки», що збрала представниць майже 100 жіночих громадських організацій з різних куточків України, які часто першими чують історії постраждалих та надають їм підтримку.

Виступали на заході, зокрема, Пам'яті Паттен — спеціальна представниця Генсекретаря ООН із питань сексуального насильства в умовах конфліктів, Андрій Костін — генеральний прокурор України, Деніз Браун — координаторка програм ООН у нашій країні.

«Ця конференція дає можливість гарантувати, що віділлi не будуть забути, привертнути увагу до їхньої хоробрості та необхідності забезпечення справедливості», — сказала у відеозверненні герцогиня Единбургська, представниця королівської родини Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. Модераторками заходу були правозахисниці: Людмила Гусейнова — громадська журналістка, директорка з комунікацій ГО «СЕМА Україна», яка об'єднує постраждалих від насилля жінок, та Лариса Денисенко — письменниця та медійниця.

Керівниця Асоціації жінок-юристок України «ЮрФем» Христина Кіт зазначила: «Минуло два роки з початку повномасштабного вторгнення, і станом на сьогодні для нас важливо спільними зусиллями давати чіткі відповіді на запитання постраждалих від СНПК, які механізми зараз працюють для відновлення їхніх прав і підтримки. І ці відповіді та механізми мають бути спільною роботою як уряду України, так і урядів країн Глобального альянсу з попередження сексуального насильства під час війни, так і міжнародних та українських громадських організацій. Платформа, яку ми організували, є тим майданчиком, у рамках якого ми сьогодні можемо погодити спільні подальші кроки та зусилля».

Віцепрем'єрка Ольга Стефанішина презентувала перший в Україні проєкт з невідкладних проміжних репарацій для постраждалих від сексуального насильства під час війни. «З самого початку повномасштабної війни ми почали отримувати інформацію щодо випадків злочинів сексуального насильства та застосування торгтур до українського населення з боку російських військовослужбовців. Ми об'єдналися всередині країни та з нашими міжнародними партнерами й почали діяти на користь постраждалих», — констатувала посадовиця.

Проєкт передбачає виявлення та ідентифікацію постраждалих від сексуального насильства, визначення відповідності кожного окремого випадку критеріям сексуального насильства, а також безпосередню виплату проміжних компенсацій ідентифікованим постраждалим до кінця жовтня 2024 року. Їх поки отримають 500 осіб. ■

■ ПОСЛАЛИ ПОСЛОМ

Туманний Альбїон Залужного

Чи здійсниться британське переродження генерала в політика?

Тетяна ПАРХОМЧУК

Політична влада створює картину внутрішньополітичного життя, війни та своїх дій, керуючись власними інтересами. І не варто намагатися зрозуміти її мету — вона в заручниках у самої себе. Її люди вже довго дихають наркотиком вседозволеностей, і в них укорінилась непробивна впевненість у власній унікальності та здатності впливати на події своєю особливою харизмою, фартовістю і месіанством. От тільки транспорт її — віслючок Іа.

Отже, президент Володимир Зеленський вирішив ексголівкома Валерія Залужного відправити в дипломатичне заслання. Вочевидь, останній замір рейтингу Залужного, що виявився непристойно високим та підстрибнув вище Зеленського, і став тим політичним спусковим гачком. Різко вичавити Валерія Залужного з рідної для нього військової стихії у ще не до кінця йому зрозумілий хаотичний, напускний світ дипломатичної політики — очевидна маніпулятивна стратегія офісу президента. Такі зміни вимагають серйозної трансформації. І якщо, гіпотетично, Валерій Залужний не пройде цей квест, то з кумира мільйонів він може перейти в розряд розчарувань. Водночас такий розрахунок Банкової може зіграти саме з президентом та його раттю злий жарт. Адже в Лондоні давно й успішно функціонує центр навчання з управління кадрами, де й готують професійних управлінців та політиків.

І ніхто Валерію Залужному, навіть традиційні інтриги й маніпуляції, що є незмінним атрибутом чиновницької системи, хоч би де вона функціонувала, не зможе завадити пройти таку професійну переорієнтацію.

Статус: непридатний до служби

Українці збурилися в перші хвилини оприлюднення новини про дипломатичне заслання Залужного: з якого добра-дива повносправного бойового генерала з колосальним ратним досвідом висмикують із кадрового ядра військових стратегів і відсилають якнайдалі з очей у незнайому йому гущавину дипломатично-чиновницького Туманного Альбїону?

Яка така нагальна потреба в цьому? В нас що, тотальна «виправка» серед випускників Дипломатичної академії? Чи надмірне перенасичення викладачів рівня Залужного в тому-таки Національному університеті оборони, Академії сухопутних військ та інших вишах?

Українське суспільство вважає Валерія Залужного ефективним військовим керівником насамперед тому, що в лютому-березні 2022 року не було знищено Українську державу. Також Залужний — той, кого завжди називають державним мужем. Він здатен поставити інтереси країни понад свої особисті. Чеснота, яка серед політиків майже не зустрічається. Та вже навіть сама відставка головнокомандувача виглядає зразком комунікації рівня державника. Жодних істерик чи ультиматумів. Аби лиш не було шкоди країні.

А от щодо повносправності бойового генерала — помиляється обурений люд, бо влада його підлядала. Чи поламала. У лютому ВЛК визнала Валерія Залужного та його друга, ексначальника Генерального штабу ЗСУ Сергія Шапталу, непридатними до військової служби.

«Щоб не плакати, я сміялась», — напевне, й про цей випадок писала Леся Українка.

Ну що ж, непридатний до служби — придатний до політики. Життя бентежне.

Отже, Залужного й Шапталу звільнили з військової служби за станом здоров'я. Водночас таким діагнозом влада ще більше демонструє несаможиттєвість військово-лікарських комісій, переводить їх у позицію гротескних служб на сторожі хотілок президента.

Звісно, Зеленський відправляє Залужного в Британію не для

того, аби телефоном щебетати з ним годинами, зв'язуючи політичну часову ходу лондонського Біг-Бена з київською годинниковою вежею на Майдані, про нагальні потреби для фронту та програмуєчи британське сприяння у збільшенні допомоги.

Ми чомусь не віримо, що у нового посла України у Великій Британії буде можливість завжди телефонувати президенту, доносити до нього потрібну інформацію, викладати власну думку й відстоювати, якщо буде необхідно, свою позицію.

Так само маємо сумніви, що Зеленський братиме слухавку, якщо йому телефонуватиме Залужний.

Розрахунок Банкової виштовхнути Валерія Залужного з рідної воєнної стихії, де він абсолютно відчував кожен піщинку ґрунту під ногами, у світ підступних політичних ігор може зіграти злий жарт з президентом. Завжди палаючий жагою навчання, Залужний у Лондоні неодмінно наростить необхідні політичні знання та досвід.

А якщо і візьме, то чи зможе президент спокійно вислухати рекомендації посла Залужного — риторичне питання. Зважаючи навіть на накопичене кожним роздратуванням, котре, як стверджують посвячені, проривалось лайкою на засіданнях Ставки.

«Кримінальний» роляр у кущах

Логіка може вказати нам, що головком Валерій Залужний свідомо прямував до своєї відставки. Він тривалий час перебував під зростаючим політичним тиском президента і його офісу.

У Залужного непомітно для всіх нас забрали більшу частину повноважень. Знавці кулуарних сценаріїв стверджують, що Верховний головнокомандувач і глава офісу та окремі його заступники давали відповідні розпорядження керівникам окремих видів і структур ЗСУ, Нацгвардії, фронтових підрозділів, що робило неможливим централізоване планування й управління обороною.

Головнокомандувач Залужного перестали допускати до зустрічей із

Дипломатичні обрії легендарного генерала Валерія Залужного.

воєнним керівництвом НАТО, на засіданнях Альянсу та обмежили реалізацію його впливу й можливостей для переговорів щодо озброєнь ЗСУ.

Чи міг Валерій Залужний залишитися в Україні та займатися політикою, як від нього очікували ті, хто вбачав у генералі альтернативу малопрофесійній владі? Так, напевне, він міг створити свою громадську організацію і взятися за формування команди. Але принаймні зараз він не захотів цього робити.

Водночас, незважаючи на те, що Залужний не формував своєї політичної команди, він проявляв себе як політик. Скажімо, декілька місяців тому головком Валерій Залужний написав звер-

Водночас проти Валерія Залужного ще в квітні 2022 року почали відкривати кримінальні провадження, за якими його можуть притягнути до відповідальності. Ці справи тримають у секреті.

Звісно, є припущення, що якби він залишився в Україні й почав займатися громадсько-політичною діяльністю, то, можливо, міг би пережити атаку вірних режиму силовиків. Мовляв, був би під непробивним громадським захистом.

Адже ми бачимо, як очікувано бурхливо відреагувало суспільство на відставку головнокомандувача.

Однак сценарій міг би бути й іншим. Схожим з тим, який проживає ексрозвідник Червінський.

Адже відомо й горобцям із Хрещатика, що є «традиції» і ми поки що нікуди від них не можемо подітися. ВЧК, ГПУ, ОГПУ, НКВД, МГБ, КГБ... — методички одні й ті самі. Тільки обгортки змінюються.

До другого прищестя

Президент Зеленський є колективним образом, який рівною мірою складається з 5-6 його найближчих помічників. Мобільна і надзвичайно амбіційна невеличка корпорація, яка мудрує всю внутрішню і зовнішню політику. Про це пишуть в усіх західних ЗМІ.

Отже, Банкова не хоче, щоб у країні перебував генерал, чий рейтинг зростає й зростає. Оточення Зеленського налякане, що Залужний одразу може перетворитися на політика, на якого неминуче зробить ставку вся політична і суспільна опозиція.

Неможливо спрогнозувати подальший розвиток подій. Але вони можуть прискорити розвиток кризи навколо президента, на якого вже лягла вся відповідальність за провали, невдачі. Як на фронті, так і в питаннях внутрішньої політики.

Зважаючи на конституційну особливність виконання функцій главою держави в межах конституційних термінів, опозиція може вдатися до оскарження будь-яких його дій після останньої неділі березня цього року в Конституційному Суді.

Тому замість штучної кризи у воєнно-політичній ситуації ко-

манді президента необхідно знайти спосіб для якогось оформлення консенсусу з виборцями. Як перехідного етапу завершення війни. Залишати тему повноважень глави держави за межами конституційних термінів, посилюючись лише на воєнний стан, — надто легковажно. Тим більше в умовах, коли довіра до президента Зеленського почала колатися.

Тотальне перезавантаження майже всієї команди стратегів ЗСУ на момент складної кризи на фронті й заміна їх командою, хоч і хоробріх та ефективних, фронтовиків на чолі з Олександром Сирським та генералами — без тривалого стратегічного й оперативного завантаження в управлінні війною є відчайдушним та ризикованим кроком президента.

Водночас про які рейтинги, відповідно й вибори, можна думати, коли війні кінця-краю не видно? Чи видно? І вибори — не така вже й далека перспектива? Але тоді участь у виборах зможе взяти й Залужний, якщо захоче.

А тим часом на століття вперед нам укроті створюють хрестоматійний епізод історії України про підлий удар у спину героям у поворотний момент від зрадників-політиків у тилу.

У Залужного є час на те, щоб напрацювати компетенції, яких йому бракує, та зрозуміти, чого хоче він. У нього є час врахувати помилки Зеленського, який вирішив іти в президенті задво до 2019 року. А потім упродовж декількох років займався лише підготовкою до перемоги за це крісло, абсолютно ігноруючи важливі питання: навіщо, з ким та що я зможу дати своїй країні? Він замінив усі ці серйозні роздуми та зважування політичною рекламою — фільмом «Слуга народу».

У Валерія Залужного, на відміну від Володимира Зеленського зразка десятирічної давності, є план змін. І можливо, він здатний вдихнути нову енергію в життя країни.

Тому, ймовірно, саме з лондонського заслання Валерія Залужного все тільки починається.

Недаремно ж він сказав перед відставкою: «Нам важко, дуже важко, але вже ніколи не буде соромно». ■

■ ГАМАНЦІ ВІЙНИ

Слуги Люцифера на ім'я путін — брати ковальчуки

На росії хваляться виведенням популяції солдатів з контрольованою свідомістю

Тетяна ПАРХОМЧУК

Феноменально багатим московитським докторам фізико-математичних наук, братам юрію та михайлу ковальчукам випав джек-пот у вигляді знайомства з путіним на початку буремних 90-х. З того часу в них не закінчується смуга везіння. І тепер вони разом із президентом росії весело та прибутково «освоюють» простори неосяжної батьківщини.

Завдяки псевдонауковим ідеям одного з них бойові комахи зі світу фантастики перекочували до російської пропаганди. А телеканал іншого розповідає глядачам, що Земля — пласка. Ці друзі путіна вважаються одними з головних ідеологів спецоперації щодо повернення «колишньої величі» й так званих «споконвічних» територій росії. Природа творить чудеса: батько братів — українець, мати — єврейка, а в результаті вилупились моральні потвори — ненависники українства, єврейства та прихильники рашизму і фашизму.

До 2022 року поширеним було твердження, що ідея повномасштабного вторгнення в Україну — одноосібне рішення владіміра путіна. Тому публікація в щоденній американській газеті Wall Street Journal про те, що почати велику війну російського президента намовив такий собі олігарх юрій ковальчук, багатьох здивувала.

Не можна сказати, що ім'я 73-річного доларового мільярдера юрія ковальчука винуло вперше у контексті вторгнення в Україну. Раніше воно також часом звучало з вуст російських політологів. Однак ковальчук не був медійною персоною і будовав життя і бізнес так, щоб залишатися сірим кардиналом.

Генерали дезінформаційної війни

Брати юрій та михайло ковальчуки народилися в сім'ї радянського військового офіцера та історика валентина ковальчука. Як і путін, вони родом із санкт-петербурга.

Нині статки юрія ковальчука Forbes оцінює у \$1,3 млрд — і це тільки офіційні цифри. Починав свій трудовий шлях юрій ковальчук не з фінансової сфери, а з наукової. У 1974 році він закінчив фізичний факультет лєнінградського держуніверситету, згодом став доктором фізико-математичних наук. Вершина його академічної кар'єри — посада першого заступника директора Фізико-технічного інституту ім. Йоффе Академії наук СРСР.

На хвилі перебудови в 1991 році він круто змінив своє життя, перейшовши у банківський сектор.

Юрій ковальчук і пов'язані з ним структури є фігурантами санкційних списків США та ЄС. Старший брат юрія ковальчука, михайло, є президентом Курчатовського інституту, на фінансування якого російська держава вже кілька років поспіль виділяє десятки мільярдів рублів. Насправді не на розвиток науки, а для відмивання грошей.

Щодо російської науки, то ще до свого ув'язнення Олексій Навальний зазначав, що за останні 20 років вона повністю розвалена.

У той час, коли росія все активніше намагається закрити рота та знищити незгодних, мільярдер, олігарх, особистий гаманець і давній поплічник путіна юрій ковальчук перебуває на передовій дезінформаційної війни, підтримуючи політику кремля.

Ілля Яблоков, викладач журналістики в Університеті Шеффільда (Англія), повідомив, що «Національна Медіа Група» — це «один з двох найбільших гравців на російському медіаринку» разом із державною компанією «ВТРК».

З дня повномасштабного вторгнення в Україну, 24-го лютого 2022 року, висвітлення війни на російському телебаченні перегукується з путінськими промовами.

Експерти й ведучі в 2024 році активно просувають теорії змови про те, що Україна за підтримки США розробляє біологічну зброю. Україна і президент США Джо Байден заперечили такі звинувачення.

Володіння юрія ковальчука

Ключовий актив ковальчука — банк «Росія». Це той самий «особистий банк путіна», який збагатив сім'ю диктатора і наближених до нього осіб, він має мере-

жу офшорних компаній, що фінансують державні проекти рф.

Утім Банк «Росія» — хоч і найголовніший, проте не єдиний актив ковальчука.

Ще олігарх володіє національною медіагрупою, у структуру якої входять пропагандистські телеканали Перший та П'ятий, РЕН ТВ, IZ.RU, СТС тощо. Це канали російського телебачення, через які росіяни накачують ненавистю до України і намагаються розпалити в них жагу до війни.

Крім цього, за даними Американського інституту вивчення війни (WSJ),

Усі заяви про химерні наукові відкриття московитів покликані завуалювати те, що їхні солдати йдуть у бій, обдовбані наркотою.

наприкінці 2021 року ковальчук купив контрольний пакет акцій компанії VK («ВКонтакте»), аби впливати на погляди й тих, хто телевизор уже не дивиться.

Сьогодні, як повідомляє BBC, соцмережу VK кремль використовує для залучення найманців до війни росії проти України.

VK відіграє неймовірно важливу роль в утриманні контролю над населенням, поширюючи наративи, які вигідні кремлю, і караючи тих, хто використовує соцмережу для висвітлення протилежних поглядів. Нині VK є максимально відкритою мережею для російських внутрішніх розвідувальних служб.

За даними ЗМІ, ковальчук, разом зі своєю дружиною та деякими бізнес-партнерами, є основним акціонером «Согаза» — страхової компанії, що надає медичне страхування та страхує життя російських військових за контрактами з міністерством убитств (оборони) та росгвардією. Відслідкувати, що ще належить ковальчуку, не просто: його власність надійно прихована мережею фірм-прокладок.

Януковичеве віддали ковальчуку

Путін віддав ковальчуку чимало ласих шматків в окупованому Криму. Компанії ковальчука володіють на півострові, зокрема, заводами з виробництва вин. За інформацією «Новой газеты», 14 грудня 2020 року підприємство «Південний проект» («дочка» банку «Росія») придбало вкрадений в Україні винзавод «Масандра» за 5,327 млрд рублів (\$71,9 млн). Крім того, ковальчук де-факто став власником винної колекції підприємства (1 млн пляшок), вартість якої в

Усім знати в обличчя: мотиватори війни — брати михайло та юрій ковальчуки.

2015 році оцінювали в 4 млрд євро. За даними видання, структури ковальчука де-факто також контролюють Севастопольський винзавод «Інкерман».

Ковальчук повністю підім'яв під себе медичне страхування в Криму.

Банк «Росія» також контролює через компанію «Акорд Інвест» 40% аеропорту «Сімферополь».

В окупованому Криму медіамільярдера на мисі Айя, що поблизу Севастополя, побудував собі віллу. Це вражаюча двоповерхова садиба з власним парком, вертолітним майданчиком і тенісним кортом, схована за чотириметровим парканом, пише «Новая газета».

До 2007 року на цьому місці було розташовано пансіонат «Мис Айя». Потім його викупила родина президента-втікача януковича, яка почала, але не встигла закінчити будівництво. З 2014 року в земель з'явився новий власник — пі-

терське ТОВ «Берег», гендиректор якого павло зайцев є співзасновником трьох некомерційних структур, пов'язаних із співвласниками банку «Росія».

Як стверджують ЗМІ, 3,8 га біля моря дісталися компанії «Берег» за смішною ціною — її орендують в уряді Севастополя за 105 тис. рублів на місяць (\$1400).

Православний шаманіст

Стосовно ідеологічних і релігійних поглядів ковальчука, вони у нього ідентичні з путінськими: поряд зі «скрепним» російським православ'ям спокійно співіснують містичні практики.

Російський опозиційний журналіст і політичний оглядач Михайло Зигар у колонці для New York Times описує світогляд ковальчука як суміш гедонізму, православного містицизму та віри у теорії змов — «на все у світі впливає Америка». За словами Зигаря, тривалий «ковідний» карантин у 2020-му путін провів якраз за довгими розмовами із юрієм ковальчуком, який затягнув його «у параноїдальне захоплення минулою величчю росії та планами з її відновлення».

Саме з 2020-го розмови про економіку та майбутнє країни путіна поступово перестали цікавити, а потім і дратувати. Натомість російський диктатор поринув у минуле — вибудовування власної версії псевдоісторії росії.

А під час перебування на Валдаї саме ковальчук організував путіну зустріч зі «старцем»-шаманом, який мав «забезпечити допомогу вищих сил в усіх починаннях».

На початок великої війни з Україною ковальчук надихнув путіна саме ідеологією. Він вклав у голову диктатора, що

Захід слабкий і прийшов час продемонструвати військової міць росії вторгненням в Україну. Ці ідеї ковальчука переказав для іноЗМІ ексспівробітник російської розвідки.

Тепер ідеолог війни в Україні прищеплює росіянам чорними ротами пропагандистів думку про велич і непереможність російської армії. Зважаючи на зажерливість юрія ковальчука, між рядками його ідеології читається, що Україна як місце добування грошей московитськими олігархами серйозно відкололась від росії і почала відновлювати власну державність.

Псевдонауковий Фантомас

Не менш повернутий на псевдонауці та фантазмагоричних винаходах для величчя «загадкової російської душі» й старший брат юрія — михайло ковальчук. За однією з версій, він є автором ідеї реформування російської академії наук. Причому спала на думку йому ця ідея з міркувань... помсти. Нібито михайло ковальчук, якого кілька разів не обирали дійсним членом (академіком) РАН та не затвердили на посаді директора інституту кристалографії РАН, користуючись дружбою свого брата з владіміром путіним, затіяв цю реформу внаслідок особистої образи. Сам михайло в одному з інтерв'ю заявив, що «Академія має неминуче загинути, як Римська імперія».

Водночас михайло ковальчук є членом спостережної ради ПАТ «Сбербанк». І сьогодні він говорить про те, що й «втяхує» брехлива медійна армія його брата. «Ми сьогодні досягли такого рівня науки, що можемо проводити імплантацію фейків у мозок для створення брехливої картини дійсності всередині людини, оператора, солдата», — заявляє з путінських медіаплатформ михайло ковальчук.

Він розповідає про виведення на росії так званої популяції «службових людей».

«Можна вивести геніального вченого, музиканта, або ще краще — військового без страху й співчуття до того, кого він убиває, — заявляє ковальчук. — Властивість популяції службових людей полягає у обмеженій самосвідомості: можна керувати його розмноженням, його можна годувати дешевою їжею — генномодифікованими продуктами, — й усе це вже готово в нас».

Вочевидь, усі ці заяви про химерні наукові відкриття покликані завуалювати те, що московитські солдати йдуть у бій з кам'яним виразом обличчя і скляними очима, що може вказувати, що їх просто обдовбують наркотою. Ну і рівень їхніх звірств відповідає опису властивостей ковальчуком-старшим.

Сатанинська держава й влада намагаються перекопати у величчя московії над усім світом і в усьому. Хоча насправді єдина її величчя — це грандіозна, тотальна, захмарна брехня про все, всіх і всім. ■

Володимир СЕРГІЙЧУК,
завідувач кафедри історії
світового українства Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка, доктор
історичних наук, професор

На початку 1918 року в Німеччині була вкрай важка економічна ситуація — тоді виснажена Першою світовою війною ця країна вкрай потребувала продуктів харчування. Їх могла поставити Українська Народна Республіка в обмін на військову допомогу. Відтак після визнання УНР в Бересті 9 лютого 1918 року незалежною Центральними державами (Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія, Туреччина) між Києвом і Берліном було укладено відповідну угоду, якою передбачалося поставити близько мільйона пудів хліба, велику кількість цукру, олії й м'яса живою вагою.

Згідно з підписаним у квітні 1918 року додатковим торговельним договором між Німеччиною й УНР, Україна зобов'язалася поставити це продовольство в обмін на мануфактуру і сільськогосподарські машини, оскільки німецька валюта тоді нічого не вартувала через галопуючу інфляцію — буханець хліба коштував мільйон марок. Тож Українська держава змушена була виділити величезний кредит зі своїх резервів, завдяки чому у своїх власників аграрної продукції закупували всі вказані продовольчі товари для транспортування їх до Німеччини.

До кінця жовтня 1918 року до Німеччини було відправлено значну кількість збіжжя, цукру, олії, м'яса в живій вазі тощо. Узв'язаним порядком Україна одержала певну частину передбачених угодю промислових товарів. Але коли після виходу німців з України підбили баланс взаємних розрахунків, то виявилось, що німецький уряд заборгував 444 млн 747 тис. марок. Цю суму німецький уряд переказав у Райхсбанк, який 3 лютого 1919 року видав уповноваженим представникам УНР перший транш на суму 8 млн 400 тис. марок.

Однак у другій половині лютого 1919 року німецький уряд наклав арешт на всю суму, що залишалася до виплати. Таке рішення мотивували тим, що, мовляв, ніхто не знає, який уряд тепер в Україні, є кілька претендентів на ці гроші, різні німецькі фірми мають претензії за поставлені товари тощо. Зрештою, згодом з'явилося таке виправдання німецького уряду: не видавати грошей до того часу, поки в Україні не буде встановлено законної влади.

Насправді ж серед тодішнього політичного істеблішменту цієї країни утвердилася думка, яку висловила газета «Берлінер Тагблат» ще 16 травня 1918 року: «Буде помилкою німецьку політику заснувати на тривалому прив'язаному відношенні до самостійної, незалежної України, бо український народ не має національної середньої верстви, ніякої національної інтелігенції, ні робітництва — всі ці елементи щодо мови, традиції і почувань є великоросійські, а середня верста — часті також польська; в тих обставинах вірити, що Україна вже тепер має змогу творити тривало незалежну державу, є ілюзією».

Тобто, розрахунок тепер був на те, що Україна не утвердиться незалежною державою, відтак можна й не поспі-

НЕВИВЧЕНІ УРОКИ

Учора ми німцям — і хліб, і пісню, а що ж вони сьогодні нам...

Ракети «Таурус» і недослухані понад сто років тому в Берліні мелодії

Ракетам «Таурус» випала довга й складна дорога, щоб потрапити в розпорядження Збройних сил України.
Фото з сайту [defence-ua.com](https://www.defence-ua.com).

шати повертати їй борги за поставлені продукти харчування. Тож тільки 31 липня 1920 року міністр фінансів УНР Барановський був прийнятий міністром фінансів Німеччини Сімонсом, який «повторив старі мотиви: претензії та невизнання питання влади на Україні. Головно покликався він на Версальський договір і заявив, що коли б німці тепер гроші видали б комусь, то ... мусіли б на ухвалу Антанти ці гроші ще раз звертати. Аргументи міністра Барановського, що Австрія і Угорщина помімо цього договору гроші Україні виплачують, не допомогли, і Сімонс лишився при своїй становищі: що по мирним договорі властиво Антанта розпоряджає цими грошми. При кінці заявив він,

цьких спекуляцій. Так, 3 липня 1920 року народний комісаріат закордонних справ УСРР спеціальною нотою заявляв німецькому уряду, що він буде розкладати користування «400-мільйонним українським золотим фондом, що перебував у німецькому банку», як замах на надбання українського народу, і вважає не маючим сили розпорядження німецького уряду про видачу грошей будь-кому, крім Радянського Уряду України».

Зрозуміло, що боротьба за українські гроші між різними представниками України також була тільки на руку німцям, бо це був привід зовсім не повернути їх.

Коли ж уряд УНР опинився у вигнанні, німецькі дипломати зовні ставилися до українських

мана Смоль-Стоцького звільнити приміщення посольства, посилаючись на те, що відтепер визнають українську державність у формі УСРР. У розвиток цього ультиматуму 6 березня 1923 року українські більшовики разом з німецькою кримінальною поліцією вдерлися до будинку посольства УНР й змусили Смоль-Стоцького, «представника законного Українського Уряду, опустити його».

У подібний спосіб тодішня німецька влада вчинила не тільки з офіційними дипломатами УНР. Кількома роками раніше вона фактично виштовхала з Німеччини і своєрідних наших народних представників — Українську національну капелу під керівництвом Олександра Кошиця. Той колектив, який

«Український національний хор, що співав у «Гай скул аудиторіум», було названо вокальним симфонічним оркестром. Але він заслуговує порівняння лише з сонцем, зорями й вітром. Це є вокальне втілення волі, гніву, любові й ніжності. Це сенсація, втілення дисципліни й краси! Там є голоси, що висять на вершинах гір або збігають з них потоками. Там є голоси, що шукають правди, голоси суворі, наче вирок, боязкі, мов дитинство, голоси палкі, гарячі любов'ю та надією...»

що роздумує собі цю справу, чи не можна би тепер якимсь другим шляхом ці гроші обернути на користь Україні: іменом створенням кредиту».

Українським урядовцям тоді було зрозуміло, що німці цих грошей з рук не випустять. Бо вони, писав радник Посольства УНР, «є економічно-фінансовий ключ до найбагатшої частини бувшої Росії — України, і що Антанта пізніше чи скоріше буде мусити на цій зостановитися. Німці сподіваються, що з цього фінансового конта буде також зброя для присилування Антанти запрохати німців до наради над східним питанням, і гроші, отже, належать у комплекс цілої справи німецького плану ревізії мирного договору, і їх ніякими аргументами тепер не вибудемо».

До речі, визволення українських коштів з Райхсбанку стало предметом і більшови-

колег співчутливо. Так, 7 жовтня 1921 р. німецький консул у Данцігу Людке заявляв, «що зараз Україна переживає кризу, яка безумовно розвернеться в користь нашої державности, що зараз ціла майже Європа має звернені очі на Україну як на «санаторію... всходу Європи».

Оцінюючи тоді події 1918 року, цей дипломат визнав, що «в результаті винною залишилась німецька дипломатія, яка хотіла реалізувати на ґрунті України з Клемансо всю політику відбудови «єдиної неділимної Росії».

Після підписання в квітні 1922 року Раппальського договору з більшовицькою росією уряд Німеччини на деякий час ще утримував дипломатичні зв'язки з урядом УНР. Але вже в січні 1923 року берлінські власті зажадали від повіреного в справах УНР Ро-

перебування в Німеччині мали ось-ось втратити свою чинність, грошей на прожиття не було, польське консульство не дозволяло хористам повернутися на батьківщину через свою країну, а тут ще й Кошиця звалила малярія».

На початку липня 1920 року одна з німецьких газет навіть звернулася до громадськості з проханням підтримати фінансово наших співаків: «Хор мусив би внаслідок нужди бути замкнений у таборі для полонених. Ця небезпека вже стоїть перед дверима, бо всі засоби вичерпалися».

Не допомогло — українським хористам довелося виїхати до США, де вони виступали з великим успіхом. Він, зокрема, був увічнений ось такою оцінкою американського критика: «Зжалься, боже, над тими, хто не чув натхненного і дивовижного вокального ансамблю з-поміж усіх, які коли тільки збиралися для концертів перед американською аудиторією! Український національний хор, що співав у «Гай скул аудиторіум», було названо вокальним симфонічним оркестром. Але він заслуговує порівняння лише з сонцем, зорями й вітром. Це є вокальне втілення волі, гніву, любові й ніжності. Це сенсація, втілення дисципліни й краси! Там є голоси, що висять на вершинах гір або збігають з них потоками. Там є голоси, що шукають правди, голоси суворі, наче вирок, боязкі, мов дитинство, голоси палкі, гарячі любов'ю та надією... О. Кошиця створив не людську симфонію, не людський орган, ні — його хор є рукою вічності, яка грає на струнах життя, подих любові через сопілки журиливості».

А перед цим свідками описаного дива, нагадуємо, були мешканці й гості Берліна, в тому числі президент Фрідріх Еберт і канцлер Герман Мюллер, але виділення не так уже й значної навіть як для того часу суми грошей на підтримку наших співаків не сталося. Відтак українцям тоді не заплатили за їхній хліб, як і не підтримали за їхню пісню...

Понад сто років минуло з того часу. В Німеччині, як і після Першої світової, — тихо та мирно. Але знову Берлін нав'язливо атакують своїми проханнями українці — тепер вони не вимагають грошей за свій хліб чи за захоплюючі концерти своєї народної пісні. Дякуючи за прийом величезної маси наших біженців від російської агресії, просять посприяти вимушеним вигнанцям зі своїх рідних місць пошвидше повернутися додому, що, зрозуміло, негайно відчують на собі німецькі платники податків, які нині підтримують знедолених українців.

А щоб ми змогли вийти на визнані ФРН, як і всім демократичним світом, кордонами нашої держави, нам у край необхідні німецькі ракети «Таурус» та інша сучасна зброя. І як тільки канцлер Олаф Шольц зв'яжеться передати все це Збройним силам України, він після цього увійде в історію як мудрий і рішучий політик, бо ж гарантуватиме своїм громадянам не тільки постійну можливість смакувати запашний хліб від українських фермерів, а й зачаровуватися українською пісню, яку не дослухали в Німеччині понад сто років тому.

Відтак українці вже й не гадуватимуть німцям за колишні борги... ■

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Рашистські пропагандисти в телівізорі знову «захоплювали» Харків. Сюжет традиційно вразив видовищним розмахом. На великому екрані з спиною скабеєвої летіло та вибухало все, що здатне пересуватися повітрям, а сама ведуча парадно-урочистим тоном направляла смертоносні потоки у бік залізобетонного міста-героя. Мовляв, цього разу східний форпост уже точно не витримає наступу росіяні і неодмінно впаде.

Для доказу трансляторка фейків навела два факти — харків'яни бояться бути «визволені» москалями і масово продають квартири за безцінь. Це по-перше. А по-друге, місцева влада теж не готова зустрічати їх з короваєм, тому поспіхом прокладає нову дорогу, аби при стрімкій втечі колеса автівок не буксували у глибоких вибоїнах. Схоже, проріджене військо кацапів неспроможне взяти нескорений Харків боєм, тому намагається розігнати містян постійними прильотами дронів і брехнею з телевізора. Міф про «спасителів» у результаті здається з іще більшою швидкістю.

Квартири без буму

Лютневу атаку на Харків рашисти організували одразу з трьох напрямків. Тобто пішли бригадами на Куп'янськ, почали засипати дронами та ракетами з Белгорода і запустили масоване ПІСО з усіх доступних медіаресурсів. Пропагандисти повідомляли, що обласний центр орки ось-ось візьмуть у кільце, тому налякані харків'яни тікають світ за очі, поставивши рекорд зі збування нерухомості. Для доказу фейкари посилалися на дані нібито дуже відомого, але утаємниченого ріелтора, який підпільно видав інсайд. Із суттєвим доважком йшла інформація про те, що Харків висвічується у Google першим, якщо ввести запит на продаж квартир.

Вітчизняний Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки відреагував на чергову брехню досить оперативно. «Місто не перебуває ні в оточенні, ні в напівоточенні в російських окупантів, тому заява фейкоробів про «місто в кільці» не відповідає дійсності, — повідомили аналітики відомства. — Актуальні дані на карті Deep State це підтверджують. Крім цього, Харків — навіть не в топ-3 з видачі результатів за запитом «продам квартиру». Поширюючи такі фейки, пропаганда кремля намагається посягнути панику і залякати цивільних українців».

Вартість житла у Харкові сьогодні — дійсно одна з найнижчих в Україні. За даними порталу нерухомості ЛУН, однокімнатну квартиру тут можна придбати в середньому за 25 тисяч доларів. Дешевше наразі лише у Запоріжжі (22 тисячі) й Миколаєві (21 тисяча). Причому в жовтні, коли москалі тільки почали свій повторний вояж на Куп'янськ, ціни в обласному центрі на тисячу доларів були навіть нижчі, ніж зараз. Говорити ж про те, що харків'яни масово позбуваються свого житла за копійки і тікають від потенційного нашествия головорізів, узагалі не доводиться. Набагато більше їх сьогодні турбують часті прильоти з Белгорода, які нищать житлові будинки і міську інфраструктуру. Втім цей підлий геноцид не має нічого спільного з нібито переможним наступом окупантів.

Ба більше, за даними Голови Координаційної ради Європейсь-

ФЕЙКИ

Криве дзеркало реальності

Російські ботоферми погрожують Харкову наступом, «розсекретили» наміри місцевої влади і приписують злочини окупантів українським захисникам

Російська блогерка використала відео українського журналіста для реклами криптовалютика. Скриншот Юлії Напольської.

кої Бізнес Асоціації Ігоря Балаки, ринок нерухомості в Харкові переживає не сплеск пропозицій, а серйозний застій. Причому в місті й далі мешкає приблизно те саме число людей, але довоєнні 1,3 мільйона тримаються завдяки чималій кількості приїжджених. «Житло купують переселенці, які їдуть із тих міст, де ситуація ще гірша, — Куп'янська, Ізюма, — повідомив він виданню «Дзеркало тижня». — Друга категорія — військові. Причому це люди з центральних та західних областей України, які тут воювали або лікувалися у шпиталях. Вони оцінюють рівень медицини як високий, бачать комфортні парки, інфраструктуру, тому розраховують після війни перевезти сім'ї й реально тут жити. І третя категорія покупців — сім'ї, які отримали «гробові». Вони намагаються кудись вкласти гроші, що знецінюються».

До речі, моторошні руйнування цивільних об'єктів після обстрілу наприкінці січня швидко облетіли світові ЗМІ. Кількість жертв і видовищні кадри змусили західних партнерів заговорити про більш суттєву підтримку України. І тоді окупанти миттєво виграли нову байку. Мовляв, житлові будинки були обстріляні тому, що в ЗСУ їх використовували для власних потреб, а в одному з них узагалі розквартирувалися «іноземні найманці». Жодного доказу озвученій інформації пропаганда традиційно не навела.

Вічний біль росії — дурні й дороги

Ще один сплеск фантазії у кремлівських пропагандистів викликав цілком рядовий ремонт дороги в районі міста Люботин і селища Коротич. «Керівництво Харкова явно готується тікати з міста, — пояснили рашистські пабліки появу там будівельної техніки. — Місцеві чиновники розуміють, що місто здадуть, тому готують шляхи для відступу. По розбитій дорозі можна ж і не встигнути».

Для доказу цієї версії фейкороби навели той факт, що згаданий ремонт не входив до фінансових планів мерії. А заодно вказали на західний напрямок самої

Інструктаж для нібито бойових пенсіонерів. Фото 113-ї бригади ТРО.

траси, яка прокладена у протилежний від росії бік. Для більшої переконливості акцент на західному векторі автори ПІСО зробили кілька разів поспіль, аби головний посыл гарантовано закарбувався у довірливих головах. Насправді ж у цій новині достовірним є лише сам факт ремонту. Решта — з явним душком, оскільки дорогою займається не мерія, а регіональна Служба відновлення та розвитку інфраструктури. Та й чиновники наразі нікуди не їдуть. «Усім давно відомо, що в росії існують дві великі проблеми: дурні та дороги, — написав міський голова Ігор Терехов у соцмережах. — І найгірше стає, коли перші починають замислюватися над другими».

Але переселення жителів Харківщини у безпечні місця рашисти такі влаштовують. Правда, йдеться не про чиновників мерії, не про жителів обласного центру і не через великий наступ орків. Днями Рада оборони регіону ухвалила рішення про оголошення примусової евакуації ще з двох громад Куп'янського району — Вільхуватської та Великобурлуцької. Рішення стосується 18 населених пунктів, звідки військовій адміністрації і волонтери мусять вивезти 161 дитину з їхніми батьками. За словами голови ХОВА Олега Синегубова, евакуювати людей доводиться з тієї причини, що рашисти продовжують нещадно обстрілювати при-

кордоння Харківщини з усієї наявної у них зброї. Без житла щодня залишаються десятки мирних жителів. Проте цю новину кремлівські пропагандисти у своїх пабліках не поширюють.

Є фото? Історію напишуть!

Російська блогерка з інстаграмним ніком Lola_gotovit розмистила у себе на сторінці фото подружжя, що сумно спостерігає за тим, як догорає їхній будинок після прильоту вибухівки. Світлина супроводжує історію про безвихідь, але з натяком на спасіння.

Словом, за версією цієї жіночки, бідолашна пара мешкала у селищі Нова Таволжанка Белгородської області. Глава сімейства Антон П. працював механізатором, його дружина доглядала двох малолітніх дітей. Коли від їхнього помешкання залишилися самі руїни, чиновники їм нібито запропонували муніципальну квартиру в районі центру. Прибувши за вказаною адресою, родина зіткнулася зі справжніми реаліями життя на болотах. Як з'ясувалося, води і газу в помешканні не було, проте повсюди бігали таргани впереміш із гігантськими пацюками. Везти сюди дітей вони не ризикували, тому прийняли пропозицію друзів пожити в них у Белгороді. Антон П. за 30 тисяч рублів змінив трактор на кермо тролейбуса, і, здається, все потроху пішло на лад. Але ненадо-

вго. Вже за кілька місяців гостинність друзів добігла кінця, і вони попросили звільнити надані «апартаменти». Куди бідолахам іти — невідомо, адже все, що держава їм могла надати у тій ситуації, вже надала.

Чесно кажучи, вже з першого абзацу цієї історії було відчуття, що Lola, яка «готовит» не лише щі з кислотою капустою, а й добірні фейки, посадить механізатора на танк, аби і гроші на нову хату заробив, і украм помстився. Але ні. За порадою колеги з іншого тролейбусного маршруту вона відправила його до криптоблогера, який обіцяє навчити збільшувати кошти без значних капіталовкладень і при цьому не мордуватиме продажем власних курсів.

Словом, «не халявщик, а інвестор» Льюня Голубков з МММ помер, а механізатор Антон П. з біткоїном воскрес. У мошпанців з'явилася можливість не пропити останні копійки з горя, а виступити в ролі новітніх фінансових діджів.

Але як усе було насправді? Виявляється, ракета прилетіла не з Харкова до белгородського селища Нова Таволжанка, а з Белгорода до Харкова. І влучила вона не в хату тракториста Антона П., а в багатопроверівку, в якій мешкала відома волонтерка Анастасія Овчаренко. Власне, на тій світлинці саме вона зі своїм чоловіком спостерігає за тим, як вогонь нищить їхню квартиру, а не механізатор зі своєю дружиною.

Автором відео, що швидко стало вірусним, був журналіст місцевої медіагрупи «Накипіло» Павло Пахоменко. Він прибув на місце трагедії і зафіксував родину в один з найстрашніших у їхньому житті момент. Пізніше пані Анастасія розповіла журналістам, що їй із сім'єю вдалося розминутися з російською ракетою, яка зруйнувала її житло, буквально на дві хвилини. Жінка також опублікувала в соцмережах фото, де її донька тримає в руках на тлі зруйнованого будинку ключі від квартири, якої більше немає. Також популярності набуло фото з «унітазом незламності» на руїнах 5-го поверху — єдине, що залишилось від майна цієї родини.

Донька Анастасії спробувала домогтися видалення допису з соціальних мереж. «Мама побачила в інстаграмі, переслала мені один з дописів, — розповіла Марія. — Я вирішила почати боротися, нагнала своїх підписників з канала «Будиночок тітоньки Дарк». Потім виявилось, що це реклама одного чувака, який просто заробляє гроші. А на цьому відео — мої батьки».

Ще одне повідомлення, яке активно поширюють зараз кремлівські пабліки, стосується мобілізації пенсіонерів. Для цього пропагандисти взяли справжнє фото, на якому дійсно є і військові, і цивільні, але забули уточнити, що це світлина із заняття, які проводили інструктори 113-ї бригади ТРО для керівників навчальних закладів. У своїх же коментарях до світлинки фейкари запевняють, що у бій сьогодні з рашистами йдуть навіть старі. ■

Ганна ЯРОШЕНКО

Війна змінила життя героїв цієї життєствердної історії, однак не стала перешкодою для їхнього кохання. Ба більше, якби не війна, вони, може, так ніколи й не зустрілися б. Тепер Юлія Костенко-Пуха та Олексій Пуха відкривають себе в нових ролях: вони є не лише закоханим подружжям, а й батьками 4-місячної Мирослави. Ми зустрілися під час їхньої прогулянки з донечкою, яка мирно спала в дитячому візочку. І мої співрозмовники розповіли, як ця жорстока війна переплела їхні долі і як чи не одразу вони впізнали одне в одному споріднену душу.

Ознайомча поїздка до прифронтової зони й доленосна зустріч

«Я родом зі столиці українського гончарства Опішні, але понад 20 років проживаю в Полтаві. Мій шлях до фронту розпочався, мабуть, з Революції гідності — я була активною учасницею полтавського Євромайдану. Коли ж розпочалася російсько-українська війна на Донбасі, зайнялася волонтерською діяльністю, — розказує Юлія, яка завжди займає активну життєву та громадянську позицію: була депутатом Полтавської обласної ради, а нині входить до складу депутатського корпусу міської ради. — Скільки себе й пам'ятаю, мені снилася війна. І я готувалася до неї — проходила різні навчання. У той час, коли розпочалося широкомасштабне вторгнення російських окупаційних військ в Україну, я працювала редактором на телебаченні. Пригадую, як разом зі знімальною групою одного разу поїхала до Харкова, по якому рашисти завдавали масованих ударів. Ми знімали на той час уже розгромлену Північну Салтівку, що стала привидом Харкова. Там уперше побачила ворожу ракету, яка пролетіла практично над моєю головою. Було дуже моторошно тієї миті. Хоч загалом це мене не злякало».

За словами Юлії Костенко-Пухи, у такий складний час їй хотілося бути там, де твориться сучасна історія, розповідати про людей, котрі виборюють нашу незалежність. І їй навіть пропонували посаду пресофіцера в кількох бригадах. На заваді стало те, що молода пані не має військового звання.

«А якось спілкувалася з одним із засновників і керівників Першого добровольчого мобільного шпиталю імені Миколи Пирогова (найбільшої неурядової організації, яка залучає цивільних медиків до надання медичної допомоги пораненим у зоні бойових дій) Геннадієм Друзенком (ми знайомі з 2016-го чи 2017 року). І він, знаючи, що я шукаю можливість потрапити на фронт, повідомив, що шпиталю потрібен пресофіцер. Отак усе вирішилося само собою: я стала пресофіцером без військового звання, офіційної зарплатні та соціальних гарантій — це ж добровольча організація, яка існує на благодійні внески, — пояснює Юлія. — Ми з Геннадієм домовилися, що спершу він візьме мене на тиждень в ознайомчу поїздку до прифронтової зони.

Добре пам'ятаю, як проїхали через дамбу (нині її вже «розхайдокали» наші «брати») до села Карлівка, що на Донеччині, а там усе гуркоче, свистить, клекоче. Заходимо до якоїсь хати. Один із морпхів, поглянувши на мене, холоднокровно прорік: «У вас «бронік» неправильно відрегульований. Якщо буде прильот, уб'є одразу». Гнітючі враження від побаченого переповнювали мою душу. Втім у мене не виникло бажання чимдуж утекти, адже я чітко усвідомлювала, куди їхала. Під час цієї поїздки на одній з локацій, де проживали медики-добровольці, уперше побачила свого

майбутнього чоловіка. Пригадую, мене тоді найбільше вразили Олексієві очі. Мимоволі відзначила подумки: «Боже, які очі!», а потім геть забула про нього».

Уродженець Черкас Олексій Пуха, котрий проживав у Києві, був учасником столичного Майдану, стояв біля витоків створення Першого добровольчого мобільного шпиталю імені Миколи Пирогова. За його словами, 15 грудня 2014 року разом із командою добровольців він вирушив у першу поїздку до лінії бойового зіткнення.

«Нашою першою локацією було місто Курахове Донецької області, — ворушить спогади чоловік. — Не встигли ми заїхати до міської лікарні, як трапився прикрий випадок: один військовослужбовець порушив правила поведінки з гранатою, що призвело до несвоечасного вибуху. У підсумку бійця потрібно було терміново прооперувати. Відтак Максим Циганок, котрий є досвідченим лікарем-травматологом, успішно лікує політравми, одразу вирушив на операцію.

Так Перший добровольчий мобільний шпиталь надавав допомогу військовим та цивільним у прифронтових лікувальних закладах, де нам давали можливість розгорнутися. Я за спеціальністю фельдшер, але за потреби був і санітаром, а також сидав за кермо «швидкої» та їхав на евакуацію поранених військових. А загалом відповідав за матеріально-технічне забезпечення шпиталю й медиків-добровольців. Після Курахового були Бахмут, Попасна, Сіверськодоонецьк... Коли розпочалася повномасштабна війна, я продовжив працювати у складі ПДМШ. Після того, як наші збройні сили відстояли Київ, ми знову вирушили на схід України — у ті локації, які вже добре знали. Коли 1 жовтня 2022 року наші захисники звільнили від російських загарбників місто Лиман, що на Донеччині, ми відкрили й там свою локацію».

Оскільки населений пункт був зруйнований, не так легко було відшукати будівлю, що

Коли ми виїжджали на евакуацію поранених ближче до Серебрянського лісу, що на Луганщині, до Ямполя, Рай-Олександрівки Донецької області, рашистські літаки скидали півтонні авіабомби, прицільно обстрілювали як евакуаційні автомобілі, так і стабілізаційні пункти.

стала б помешканням для медиків-добровольців. Урешті-решт неподалік стабілізаційного пункту таки знайшли старий будинок, зв'язалися з його власником, який разом із сім'єю виїхав до Дніпра, і той дозволив його зайняти.

На війні кохання чистіше, сильніше, яскравіше

«Приміщення було без вікон, тож у ньому гуляв вітер. Ми із Суреном Авакяном та Володимиром Вітом знайшли матеріали й забили вікна, поставили «буржуйку». І от, коли все більш-менш облаштували, приїжджає Геннадій Друзенко, при-

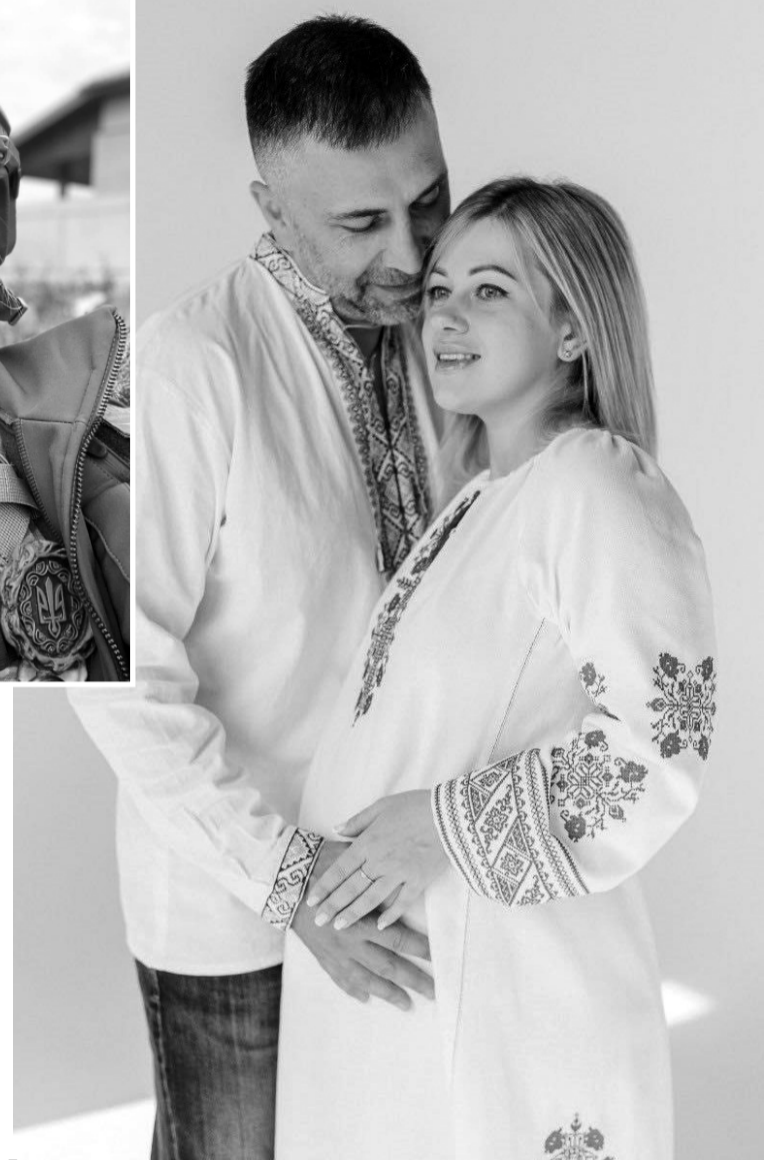
ДОЛІ

Війна і кохання

Телевізійний редактор із Полтави стала речницею Першого добровольчого мобільного шпиталю, вирушила у прифронтову зону і зустріла там свою другу половинку

Полтавка Юлія Костенко-Пуха назавжди стала частиною великої родини Першого добровольчого мобільного шпиталю.

Юлія й Олексій одружилися за 10 днів до народження доньки.

чому не сам, а з новим пресофіцером, — усміхається спогадам Олексій Пуха. — Я поглянув на неї, таку тендітну білявку, і подумав: ця, мабуть, швидко втече. Річ у тому, що речники в мобільному шпиталі постійно змінювалися. Адже працювати доводилося в надзвичайно важких умовах. Наприклад, коли ми виїжджали на евакуацію поранених ближче до Серебрянського лісу, що на Луганщині, до Ямполя, Рай-Олександрівки Донецької області, рашистські літаки скидали півтонні авіабомби, прицільно обстрілювали як евакуаційні автомобілі, так і стабілізаційні пункти.

Під час Слобожанського контрнаступу ЗСУ наш шпиталь співпрацював із легендарним підрозділом «Дике поле», облаштувавши стабілізаційний пункт в ангарі всього за 1,5 кілометра від лінії зіткнення. Так от, тоді теж доводилося вивозити поранених під обстріла-

пункти, де за день вони надавали кваліфіковану першу допомогу 100-200 пораненим, не встигаючи навіть перекусити».

Удруге вони зустрілися, коли Юлія вже як речниця ПДМШ прибула до прифронтової зони у свою першу ротацію. Олексію тоді сказали, що потрібно зустріти пресофіцера, яка приїде з Полтави.

«Дивлюся: назустріч іде та сама тендітна білявка, яку я вже бачив. За чашкою кави

вала, знімала відео на стабілізаційних пунктах. Також навідувалася до військових шпиталів Дружківки, Краматорська, а згодом і Слов'янська. Зазначає: часто, зібравши матеріал, «зливала» його колегам, бо сама просто не встигала монтувати.

«Ще я організовувала прес-тури до локацій ПДМШ представників як українських, так і іноземних ЗМІ (погоджуючи ці візити з пресофіцерами бригад). Завдяки цьому подружилася з українськими фотографами Костянтином та Владою Ліберовими, які чесно й емоційно показують війну, ізраїльським фотомитцем Едуардом Капровим, котрий переробив мікроавтобус на фотолабораторію й вирушив на фронт, аби зафіксувати наслідки російського вторгнення в Україну, багатьма іншими надзвичайними людьми, — хвалиться Юлія Костенко-Пуха. — Звичайно, прильоти були скрізь: і в Лимані, і в Рай-Олександрівці, і в Слов'янську, і в Краматорську, і в Дружківці. Та й Костянтинівка була під масованим ударом окупантів. Це прифронтові населені пункти, тож там обстріли — звична річ. Пригадую, якось до нас приїхала представниця канадського чи американського благодійного фонду, ми зустріли її у Слов'янську. Тількино Олексій встиг надіти на неї «бронік» і каску, аж тут наші військові збили ракету, запущену з російського бомбарду-

Юлія Костенко-Пуха з одним із засновників та керівником Першого добровольчого мобільного шпиталю Геннадієм Друзенком.

За словами Юлії, у такий складний час їй хотілося бути там, де твориться історія.

Юлія й Олексій чи не відразу впізнали одне в одному споріднену душу. Фото з сімейного архіву Юлії Костенко-Пухи та Олексія Пухи.

вальника, і вона розірвалася за якихось 25-50 метрів від нас. Наша нова знайома несомо ж а ж присіла від страху».

Оскільки Олексій Пуха добре знав як усі локації добровольчого шпиталю, так і військові з'єднання, а до того ж мав автомобіль Mitsubishi L200, Геннадій Друзенко доручив йому возити речницю куди потрібно і дбати про її охорону. Так почалося їхнє душевне спілкування.

«Дуже швидко я відчув, що знайшов споріднену душу, — зізнається Олексій. — Перше захоплення, прихильність одне до одного переросли в кохання. Щоб ви розуміли, на війні кохання чистіше, сильніше, яскравіше. Знаючи, що будь-якої миті може прилетіти смертоносний снаряд або дрон, ти розумієш, що потрібно жити на повну потужність. Бо завтрашній день може й не настати. Там загострюються відчуття й почуття, а в романтичних стосунках немає жодної двозначності: або так, або ні».

Тим часом небезпека чатувала на наших героїв на кожному кроці. Скажімо, під час одного з організованих Юлією пресурів був приліт із ворожого стану двох «градів». «Один із них поранив водія автомобіля телеканала ICTV. Юлія в той час разом із журналістами перебувала на стабілізаційному пункті, де вони спустилися в підвал. Другий «град», влетівши до кухні нашої бази на другому поверсі, застряг у стіні — пощастило, що не розірвався. Наші медики-добровольці надали першу допомогу постраждалому водію й відправили його до шпиталю в Краматорськ. Ось такі були випадки», — це ще один важкий Олексій спогад.

Поряд із судженням було абсолютне відчуття безпеки

А от для Юлії один із пам'ятних днів — день її народження, який вони з Олексієм відзначили в бомбосховищі, бо перед цим стало відомо, що очікується вороже бомбардування. «Звичайно, з часом ти звикаєш до всіх цих звуків війни, вчище контролювати свій страх, — стверджує молода пані. — Яюсь, розвішуючи випраний одяг, зловила себе на тому, що спокійно міркую над тим, що ж це пролетіло поряд: літак чи ракета».

Попри складні обставини, воєнно-польовий роман нашої пари розвивався напрочуд стрімко, і одного дня Юлія дізналася, що вагітна. Спершу це її приголомшило.

«Звісно, для адекватної жінки вагітність на війні, коли навколо лунають вибухи, — це просто «треш», — розмірковує вона вголос. — То був неабиякий виклик. Втім Олексій відреагував на цю новину спокійно. Відчуваючи відповідальність за життя ще не народженої дитини, я стала менше ризикувати: у «кейсеваці» (це перша ланка евакуації з найскладніших ділянок фронту) уже не їздила, намагалася взяти матеріал в інший спосіб. Хоч на стабілізаційні пункти все одно навідувалася. Медикам-добровольцям про мою вагітність ми вирішили не говорити. Але з часом усе й так стало відомо. Бо якщо змінюється твоя зовнішність, то хіба можна щось утаїти? Наша прибиральниця (такою добровольцем) яюсь прямо запитала в мене: «Юлю, ви при надії?»

Олексій Пуха ділиться, що весь час мріяв про доньку, бо в нього двоє синів (на превеликий жаль, життя старшого

сина Данила нещодавно трагічно обірвалося). Дізнавшись про те, що в них народиться дівчинка, не міг у це повірити. Навіть коли після УЗД-дослідження лікарка зайвий раз підтвердила стать дитини, Олексій перепитав: «Точно дівчинка?»

«Це було наче яюсь чудо. Тим паче, що лікарі яюсь мене запевнили в тому, що вже не зможу мати дітей», — відверто говорить чоловік. А Юлія зауважує, що до її вагітності вони з Олексієм мали розмову про те, що якщо в них не буде власних дітей, то вони відкриють свої серця й відчинять двері домівки для дитини-сироти. Як бачимо, Господь розпорядився інакше.

До 7-го місяця вагітності наша героїня лишалася у прифронтовій зоні, продовжуючи виконувати обов'язки речниці Першого добровольчого мобільного шпиталю. Щоразу, коли Олексій пропонував їй перебраться в тил, вона заперечувала: «Ні, буду поряд із тобою. Я надягну «бронік» — і все буде гаразд». Отак його заспокоювала. Тепер Юлія констатує, що поряд з Олексієм у неї було абсолютне відчуття безпеки. Вона вірила в нього, у силу їхнього кохання, була переконана, що вищі сили збережуть як їхнє дитя, так і їх самих.

«Олексій привіз мене до Полтави торік наприкінці липня. У серпні я ще працювала, але вже дистанційно. Донечка народилася 10 жовтня. А за 10 днів до її появи на світ ми зареєстрували шлюб. Назвали доньку Мирославою. Точніше сказати, вона сама себе так назвала, — і в це Юлія Костенко-Пуха щиро вірить. — Бо ми з чоловіком перебрали багато різних імен. А яюсь я задрімала й уві сні досить чітко почувала ім'я — Мирослава».

Олексій Пуха, підтримуючи дружину, допомагаючи їй у догляді за донечкою, активно займається й гуманітарною допомогою. Іще в червні 2022-го він відкрив благодійний фонд «Чумацька валка», який зараз надає допомогу військовим близько 10 підшефних бригад.

«Намагаємося забезпечити наших захисників усім, чим тільки можемо: і дронами, і тепловізорами, і генераторами, і теплим одягом, і маскувальними сітками, і грілками, і ліками, — перераховує Олексій. — Збираємо кошти й на автівки, бо нашим хлопцям дуже потрібні засоби пересування, а останні на фронті, як відомо, дуже швидко виходять із ладу. От і нещодавно перегнав з Ірландії автомобіль — невдовзі передамо його військовим 3-ї окремої штурмової бригади ЗСУ. Окрім того, 2023 року я став керівником БФ «Місія допомоги Полтавщини», який допомагає військовому шпиталю придбати обладнання, медикаменти тощо. Наприклад, останнього разу ми купили дуже потрібну річ — сходовий підйомник, призначений для подолання сходів пацієнтами з обмеженими функціональними можливостями. Бо у старій будівлі шпиталю немає ліфта, водночас є поранені, які не мають змоги пересуватися самостійно». Як інструктор з тактичної медицини чоловік проводить навчальні тренінги з надання першої домедичної допомоги. До того ж виступає бізнес-тренером, навчаючи персонал ключових підприємницьких навичок.

Тим часом Юлія Костенко-Пуха продовжує займатися депутатською діяльністю. Зокрема, разом із малою Мирославою бере участь онлайн у сесіях міської ради, засіданнях профільних комісій, ознайомлюється з проектами рішень тощо. І з теплом та вдячністю згадує велику родину Першого добровольчого мобільного шпиталю, частиною якої вона стала назавжди. Про 10 місяців перебування на війні їй нагадують і почесний нагрудний знак Головнокомандувача Збройних сил України «За сприяння війську», і почесна відзнака ПДМШ. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2024

Разом — до перемоги!

Передплатити «Україну молоду» на другий квартал

«Україну молоду» у своїх відгукках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Якщо хто з вас ще не передплатив «Україну молоду» на 2024 рік, це можна зробити до 20 березня і ви отримуватимете газету з 1 квітня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «Україну молоду» на 2024 рік:

- на місяць — 77 грн.,
- на два місяці — 154 грн.,
- на квартал — 231 грн.,
- до кінця року — 693 грн.

Передплатний індекс — 60970

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере 15 грн.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

ПРАВОВА ДОПОМОГА

Поранили? Доведи!

Військовому треба уважно слідкувати за тим, щоб травмована ліва нога в медичних документах не стала правою

Ганна ВОЛКОВА

Як деякі адвокати наживаються на військових? Де можна отримати безоплатну юридичну допомогу? Чи можна відмовитися від виконання бойового наказу? Як правильно подати рапорт на звільнення із ЗСУ? Яка відповідальність передбачена за самовільне залишення військової частини?

Ці й інші життєві моменти воєнного часу роз'яснює адвокатка-волонтерка Світлана Ярошенко.

— Іноді доводиться по кілька разів на день розтлумачувати й пояснювати військовим та їхнім родичам одні й ті самі правові норми, тому мені здається, що їх уже всі вивчили. Про особливості служби під час воєнного стану багато написано, чимало нюансів роз'яснено. Але, як показує практика, люди не те що не знають своїх прав, а й не готові шукати відповіді на особисті запитання в інтернеті. Тому шукають допомоги у правників, — каже вдома полтавська адвокатка Світлана Ярошенко.

Пані Світлана консулює військових та їхніх близьких на волонтерських засадах. Це було її свідомим рішенням — приєднатися до волонтерського руху «Адвокати ЗСУ», який був створений за підтримки головнокомандувача Збройних сил України Валерія Залужного у квітні 2022-го і який на сьогодні об'єднує понад 400 правників. Нещодавно Світлані Ярошенко було вручено нагрудний знак головнокомандувача Збройних сил України «За сприяння війську».

А почалася наша з нею розмова про те, що дехто з недобросовісних адвокатів, які рекламують себе як військові, вводять в оману клієнтів, наживаючись на них.

Інколи мами й дружини клопочуть про звільнення бійця попри його небажання

— Сьогодні є багато способів отримати безоплатну правову допомогу, — каже Світлана Ярошенко. — І мені дуже шкода, коли військові потрапляють на гачок до любителів легкої наживи. Серед тих любителів є професіонали, але, погодьтеся, несправедливо за зразки рапортів, які були розроблені фахівцями Міноборони чи то громадськими організаціями, скажімо, брати немалі гроші.

■ А звідки ви порадили б черпати необхідну інформацію?

— Є багато доступних і зрозумілих безплатних ресурсів. Скажімо, сайт Міністерства оборони «Турбота». На ньому дається дуже чіткий покроковий алгоритм дій для поранених: що робити у тих чи інших випадках, куди звертатися. Сайт громадської організації «Принцип», яка створена військовим й адвокатом Масі Найємом та правозахисницею й волонтеркою Любов'ю Галан 2023 року, теж містить багато практичних підказок. Сайт об'єднання юристів «Юридична сотня», яке працює з 2014 року. Звісно, рекоменду також сайт волонтерського руху «Адвокати ЗСУ».

Мої колеги-волонтери розвивають потужні телеграм-канали і сторінки у фейсбуці. Раджу, зокрема, Дар'ю Панфілову і Дар'ю Тарасенку. Не уявляю, де ці дівчата беруть сили, але роблять неймовірну роботу в цьому напрямку.

■ Вам доводилось «виправляти помилки» своїх недобросовісних колег?

— На жаль, так. Найчастіше це неправильна подача рапорту. Такі випадки не є критичними і їх можливо виправити. А от, для прикладу, складніший випадок. Раніше кримінальна покарання наставало після трьох днів відсутності військовослужбовця за місцем несення служби. Але наприкінці січня 2023 року були внесені зміни до Кримінального кодексу України щодо

відповідальності за самовільне залишення військової частини навіть за одну годину відсутності. Один мій колега, напевне, не знав про це й навіть не потурбувався перевірити, тому на запит військового про ймовірну відповідальність повідомив, що за відлучення до трьох днів йому нічого не буде. Як наслідок — військовослужбовець отримав кримінальне провадження. Що його спонукало до залишення частини — то інша історія.

Утім, попередню норму знову повернуто до ст. 407 КК України.

■ Яким чином закон захищає тих, хто самовільно залишив частину?

— Причини СЗЧ (самовільного залишення частини), звісно, різні. У когось просто здають нерви, комусь невчасно або неякісно надають допомогу, не направляють до медичної установи, не надають відпустки. На погляд цивільної особи, цих об'єктивних причин може бути безліч, але вони точно не можуть бути об'єктивними під час війни. Необов'язково в усіх випадках порушень відкривають кримінальне провадження: командування зазвичай іде назустріч військовому й розуміє, що незабаром він повернеться і розпочне виконання своїх обов'язків. Часто у тих, хто самовільно залишив військову частину, дійсно є об'єктивні причини: потреба в лікуванні, проходження ВЛК на визначення придатності до служби після поранення та навіть елементарний час для відпочинку. Але якщо він має статус СЗЧ, то направити на лікування його не можуть, надати відпустку чи звільнити зі служби також не можуть. Моя допомога як юриста полягає в роз'ясненні: поки ви перебуваєте вдома, доти дії військової частини обмежені. Якщо ж у вас є підстави для звільнення, то їдьте у військову частину, поновлюйтеся на службі й подавайте рапорт на звільнення.

Серед моїх клієнтів хтось після СЗЧ продовжив службу, а хтось почав належним чином лікуватися. Згодом дякували за допомогу, оскільки не мали на меті в такий спосіб ухилитися від служби.

■ Тобто, людина все-таки має прийти особисто у військову частину, щоб подати рапорт?

Рапорт не може бути відправлений ні «Новою поштою», ні Укрпоштою, ні переданий через ТЦК та СП. До того ж подати його треба лише по команді, тобто безпосередньому командирі.

— Іншого законом не передбачено. Рапорт не може бути відправлений ні «Новою поштою», ні Укрпоштою, ні переданий через ТЦК та СП. До того ж подати його треба лише по команді, тобто безпосередньому командирі. Загалом на ньому мають стояти як мінімум чотири підписи командирів різного рангу. Рапорт, поданий не по команді, мають право не розглядати. Хоча деякі мої колеги, знаючи це, самі готують рапорт, самі його підписують і відправляють командирі частини. Такий папірець не має юридичної сили, але військовослужбовець заплатить адвокату за роботу, яка не принесе результату.

Нерідко до мене звертаються дружини чи мами з проханням підготувати рапорт на звільнення сина або чоловіка. Я не відмовляю в консультації, проте завжди перш ніж узятися за підготовку документів у інтересах військового, прошу, щоб він зателефонував мені, щоб почути його власну думку. І так трапляється, що він не хоче звільнитися.

Додаток 5: чому він найголовніший з лікарських документів

■ Якщо людина обмежено придатна до

Світлана Ярошенко.

Фото надані Світланою Ярошенко.

служби, то це означає, що вона має право не виконувати бойового завдання?

— У мене був якийсь такий випадок. Юрист порадив військовому, зарахованому до десантно-штурмових військ, не виконувати накази командування, за що, мовляв, його ніхто не може покарати, оскільки той мав обмежену придатність до військової служби. Але ж є

мусить уважно слідкувати за документами, якщо тільки йому дозволяє стан здоров'я. Буває, що в них зазначені різні дані поранення (травмування, захворювання). Так само, як і населений пункт, де це сталося, та обставини. Трапляється, що постраждала ліва нога в документах, приміром, стає правою. Треба розуміти, що у стабілізаційних пунктах та госпіталях люди працюють 24/7, медики стомлені, тому може з'явитися будь-яка помилка. Тож, якщо борець уже бачить і читає, він повинен уважно ознайомитися із записами в медичних документах.

Далі він повинен звернутися до військової частини з вимогою видати довідку про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва) (додаток 5). Бо це найголовніший документ, на основі якого встановлюють причинний зв'язок між пораненням, травмуванням, контузійою та захистом Батьківщини. Цей додаток ляже в основу висновку військово-лікарської комісії після лікування, що потягне за собою перерахунок і виплату грошового забезпечення та додаткової винагороди. Хочу застерегти: оригінал додатка 5 військовий зберігає в себе, нікому його не віддаючи.

■ Аби так фахово розбиратися в цих нюансах, як ви, треба було добре вивчити військову справу...

— Так, для початку я взялася вивчати Статуту ЗСУ А оскільки не існує якогось одного документа, що регулює правовідносини у військовій сфері, то вивчала закони України, інструкції, положення тощо. Деякі документи, на жаль, закриті для вільного доступу або з обмеженим доступом, що, звісно, ускладнює роботу адвоката.

При вирішенні нестандартних ситуацій можу звернутися по допомогу до своїх колег-волонтерів. Ми спілкуємося в чаті, підказуємо одне одному, як правильно вирішити те чи інше питання. ■

АНТИСТРЕС

Гра як спосіб пережити будь-що

Лікарняні клоуни з різних країн знають, як дітям і дорослим подолати зневіру, розгубленість і страх

Катерина ЛУК'ЯШКО

Команда лікарняних клоунів «Файні носи» відвідала прихисток «Твоя опора» у Львові. Там проводили майстер-клас «Гра як спосіб пережити будь-що». Спробуємо відтворити атмосферу, щоб кожен читач мав змогу отримати хоча б тимчасовий антистрес у період початку третього року повномасштабної російсько-української війни.

Захищасмося і захищасмо

«А ти будеш зі мною гратися?» — смикає за штанину клоунеса з рожевими волоссями 8-річна Маша. І гладить об'ємну аплікацію ведмеда на сірому светрі.

«Це Мишко, він теж буде з нами. Захищатиме, якщо треба», — розповідає новій подрузі дівчинка. Чотири місяці тому вони з матір'ю виїхали з Курахового, що на Донеччині. Місто постійно перебуває під обстрілами.

«Ми працюємо з 2002 року задля реалізації психологічних знань у побуті, — розповідає керівниця Харківського фонду психологічних досліджень Тетяна Грида. — До повномасштабного вторгнення з клоунами навідувалися у харківські лікарні. А з 24 лютого 2022-го розбрелися по світу. З того, іншого, життя єдиним предметом, який кожен взяв у тривожну валізку, був червоний ніс. З часом частина команди збиралась.

Зараз ми не тільки допомагаємо в Харкові, а й інтегруємо переселенців у місцеві громади в Ужгороді, Мукачеві та Львові. Наша діяльність завжди скерована на роботу з дітьми, тому що вони найвразливіші. Утім я точно знаю, що стан наших дітей залежить від стану дорослих. Тому сьогодні ми розкажемо і покажемо вам, як його покращити».

У запрошенні на майстер-клас кожного просили взяти з собою зручний одяг, змінне взуття або шкарпетки і воду. Після того, як перевзулися, всіх зібрали у коло. Хто не міг стояти, спостерігав за грою зі стільця.

Після кожної вправи гравці збиралися назад і обговорювали те, що відбулося, через «Я-повідомлення». Це комунікаційна стратегія, яка дає нам можливість впевнено показувати свої відчуття. Є особливо корисним засобом спілкування, коли ми хочемо висловити свої думки чи емоції, не завдаючи шкоди своєму співрозмовнику.

Відкривасмо серце

«Розтираємо ручки, відчуємо тепло, зустрінемося очима одне з одним. Створюємо безпечний простір — кулю навколо нас. Почуємо, як вона дихає, здувається і надувається. Заходимо в неї та відкриваємо своє серце, наскільки це можливо», — каже клоунеса Олена Ермішкіна.

Гравці немов заходять усередину кола і замикають його. Повертаються спиною одне до одного і кінчиками пальців роблять масаж голови сусіда. Далі з закритими очима мають знайти деталь на його тілі, за якою людину можна впізнати. Коли її знайдено, всіх розводять по різних кутках кімнати та пропонують знайтись і відтворити початкове коло.

«Мені було трішки соромно торкатись інших людей. Ходила навпаки та весь час вибачалася. На рукаві у мого сусіда був грубий шов, тактильно його легко відчутти. Як тільки знайшла, то повністю розслабилася і довірилася йому. Ми кудись рухались у повній темряві, але тривога від-

Гра допомагає зменшити страх зіткнення з невідомим.

Так працюють тренери команди «Лікарняні клоуни». Фото надані організаторами.

ступила», — розповідає учасниця тренінгу Василина Іваненко на обговоренні першої вправи.

«Гра допомагає зменшити страх зіткнення з невідомим. Полегшує адаптацію до складних ситуацій, дає нам можливість піднятися над ними. Це наш безпечний простір, де ми можемо дозволити собі почуватися яскравіше, бути вільнішими, шукати нові способи самовираження, а також насолоджуватися тим, як ми створюємо щось абсолютно нове з невідомого», — пояснює клоунеса Олена.

Гравці роблять одне одному компліменти, а потім діляться на пари. Один з учасників був фотографом, а інший — камерою. Фотограф веде «камеру» із заплещеними очима. Коли обирає кадр, легко кладе руку на голову — і партнер відкриває очі. Всього потрібно зробити 3 кадри. У кінці вправи білявка в чорному светрі, що грала роль камери, розплакалась...

«Спочатку мені було страшно. Немає довіри до людини, яка тебе кудись веде. Але кадри, які обрали моя партнерка, мене дуже розчулили. Шкода, що тепер вони залишилися лише в моїй пам'яті».

Перший раз я розплющила очі і побачила, як клоун грається з дитиною. Це було дуже зворушливо. Дитині приділяють увагу, а не лишають рости як бур'ян у полі. Другий кадр зробили, коли ми були біля вікна, з якого видно наше віддзеркалення. Відчуття якоїсь спільності, спорідненості.

І останній, для мене найважливіший, кадр. З куточка кімнати я побачила всіх у залі, вони займалися тим самим. Всі ходили із заплещеними очима і довіряли одне одному. І це, виявляється, зовсім не страшно», — розповідає учасниця тренінгу Анастасія Прумкевич.

Наприкінці тренінгу учасники беруться за великі пальці рук, утворивши портал. Ведучі пропонують узяти з нього щось одне. Серед обраного: «перемога, щоб її побачити», «здоров'я», «червона машина», «тепло».

«Витягну чийсь горе і викину його», — каже жіночка у в'язаній шапці і трусить рукою.

Друзі-латвійці

За грою, сидячи біля стола, спостерігають двоє. Чоловік щось записує у блокнот, час від часу фо-

Психологічна підтримка потрібна дітям і дорослим.

Лікарняні клоуни.

тографуючи групу. Це друзі харківських клоунів із латвійської команди Dr.Klauns. Разом вони втілюють проект «Лікарняні клоуни інтегрують!». У такий спосіб сприяють психологічному відновленню людей, що потрапили у беду.

«Лікарні-клоуни різних країн дружать. Ми познайомились на одній із конференцій ще 2016-го, відтоді наш художній керівник Ігор працював з українськими клоунами, допомагав їм професійно зростати і розвиватися, — каже Рената Калівод, керівник організації Dr.Klauns. — Програма «Культура допомагає» дала нам можливість втілити спільний проект, щоб ми могли їздити і зустрічатися, робити тренінги і відвідувати лікарні».

Міжнародна співпраця дає можливість вийти зі своєї «бульбашки» і познайомитися з підходами інших професіоналів. Після повномасштабного вторгнення ми одразу зрозуміли, що не можемо стояти осторонь. У березні-квітні працювали на польсько-українському кордоні, коли проходив основний потік людей. Намагалися дати їм відчуття іншої атмосфери, більш безпечної. Паралельно працювали з харківськими клоунами, щоб вони мог-

ли продовжувати діяльність. Бо якщо ти порожній, то не можеш нічого робити. Для нас цей проєкт — логічне продовження того, що ми робили».

Добрий результат

Перед початком майстер-класу всіх присутніх просили заповнити анкети й позначити відчуття рівня стресу. По закінченню Харківський фонд психологічних досліджень анкетування повторив. Згідно з його результатами, рівень напруженості в учасників опісля знизився. Високий рівень у групи знизився з 26,7% до 13,3%, помірний знизився удвічі, а середній — утричі, до 6,7%. Рівень тривожності також змінився: високий рівень зменшився майже втричі — з 20% до 6,7%, помірний рівень залишився без змін, а середній знизився майже вчетверо.

Проєкт «Лікарняні клоуни інтегрують!» втілює ХФПД в межах програми «Culture Helps/Культура допомагає». Співфінансує все це Європейський Союз у рамках спеціального конкурсу пропозицій для підтримки українських переміщених осіб та українського культурного і креативного секторів. Реалізують «Інша освіта» та Zusa. ■

■ TAKE КІНО

«Оскар» з надією

«20 днів у Маріуполі» режисера Мстислава Чернова з Харкова стали найкращим документальним фільмом

Валентина САМЧЕНКО

Очікувано на 96-й церемонії премії Американської кіноакадемії в ніч із 10-го на 11 березня в театрі Долбі в Лос-Анджелесі (трохи за третю ніч за київським часом) стала перемога в номінації «Найкращий документальний фільм» стрічки «20 днів у Маріуполі» режисера Мстислава Чернова з Харкова.

«Я вдячний. Але, напевно, я буду першим режисером на цій сцені, який скаже: я хотів би ніколи не робити цей фільм», — такою була перша реакція Мстислава, який піднявся на сцену з іще чотирма учасниками створення. — Я хотів би мати змогу обмінити це на те, щоб росія ніколи не напала на Україну, ніколи не окупувала наші міста. Я віддав би все це визнання за те, щоб росіяни не вбивали десятки тисяч моїх співгромадян з України. Я віддав би це, щоб вони звільнили всіх заручників, солдатів, які захищали нашу землю, цивільних, які в їхніх тюрмах».

В одному з недавніх інтерв'ю Мстислав Чернов сказав, що такого, як у Маріуполі у 2022-му, за вісім років зійомок у зонах конфлікту ніколи не переживав. Після роботи в Сирії й Іраку він, відеограф та фотограф, під час нападу росії в Україні бачив надінтенсивний та абсолютно безконтрольний вогонь з боку агресора й багато смертей цивільного населення.

Світова преса високо оцінила «20 днів у Маріуполі». У британській *The Guardian* називають фільм «смільним, інтуїтивним, нещадним шедевром». Американська *The New York Times* пише: «Безжалюгідний і справді важливий документальний фільм». «Виснажливий, але життєво важливий», — так характеризує *The Wall Street Journal* (США).

Портове українське місто Маріуполь із двома металургійними комбінатами, яке не приєдналося до героїстичного псевдодержавного утворення «днр», було стратегічною ціллю рф іще з 2014 року. Тому 23 лютого 2022 року, коли вже у спину кожному українцю дихала повномасштабна війна, журналістська команда від міжнародної інформаційної корпорації *Associated Press* — Мстислав Чернов разом із фотографом Євгеном Малолеткою і продюсеркою Василиєю Степаненко — вирушила саме у Маріуполь. Заїхали у місто за годину до бомбардувань України путінською росією.

Наступні 20 днів перетворилися для журналістів на роботу в умовах жорстокого нищення росією українського міста, яке не скорилося у 2014-му і стало за кіль-

Оскароносні режисер фільму «20 днів у Маріуполі» Мстислав Чернов та найкращий актор найкращого художнього фільму «Оппенгеймер» — Кіліан Мерфі.
Фото Reuters.

ка років європейським центром культури в Приазов'ї. А з 24 лютого 2022 року там раз-по-раз вибухали російські боєприпаси з потужними бомбами включно, вбиваючи цивільних, руйнуючи житлові будинки, лікарні, пам'ятки архітектури, магазини. Кожен намагався вижити. У хаосі нищення намагалися рятувати дітей, дістати воду та їжу, якось підзарядити телефони, щоб мати зв'язок поміж собою і з навколишнім світом.

Єдина міжнародна журналістська група в Маріуполі перші кілька днів жила в готелі. А потім переїхала в лікарню, де медики постійно надавали допомогу пораненим (благо, працював генератор). Медійники спали на підлозі разом з лікарями, пацієнтами і пораненими.

Шокуючими для світу свідченнями воєнних злочинів росії в Україні стали фотографії Євгена Малолетки і Мстислава Чернова, на яких — кадри про 9 березня 2022 року, коли рашисти скинули бомбу на дитячу лікарню та пологовий будинок у центрі Маріуполя. Пропагандистська машина путіна, зрозуміло, все спростовувала.

Ризикуючи життям, журналісти змогли задокументувати і показати правду про воєнні злочини росії. Коли вдалося вирватися з Маріуполя, зародилася ідея створити документальний фільм.

Представляючи «20 днів у Маріуполі» після прем'єрного показу в Україні 3 червня 2023 року в межах Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини *Docudays UA*, Мстислав Чернов детально розповідав про виживання у місті, яке перебувало в облозі російських військ. Ще звідти змогли відправити близько 30 хвилин відео, у поганій якості. Вивезти вдалося 30 годин.

«У нас були комп'ютери, SSD-шки (накопичувачі), — констатував Мстислав — Ми шукали місця, де є якийсь зв'язок. Розбивали відео на маленькі файли. Євген ставив телефон, я ставив телефон. По 10 секунд це відео відправляли, а потім у редакції його збирали по шма-

точках. Потім треба було писати імена, трохи інформації. Коли була можливість — ми це робили».

Вивезти оригінали, на яких фіксується дата, було критично важливо для того, щоб ці матеріали можна було використовувати у міжнародних судових процесах проти росії-агресорки.

«Ми боялися за жорсткі диски, вони всі були заповнені, на 20-й день у нас не залишалося вже нічого, може, одна картка якась пуста. Це одна з причин, чому нам треба було виїхати. Батарейки ніде було заряджати, машини не було. В Євгена комп'ютер уже не працював», — розповів Мстислав Чернов, зауваживши, що офіційного організованого гуманітарного коридору не було, хоча багато структур і ГО вели про нього перемовини, використовуючи кадри журналістів. Допоміг вибратися через 15 російських блокпостів поліцейській Володимир, ризикуючи своїм життям та життям своєї сім'ї.

Фільм створили спільно *Associated Press* та *Frontline* — проєкт документальних фільмів, що виходить на каналі PBS (США). Світова прем'єра «20 днів у Маріуполі» відбулася 21 січня 2023 року на найбільшому в США фестивалі незалежного кіно *Sundance*. Спеціальні покази пройшли в ООН і в Держдепартаменті США, де були присутні сотні дипломатів та журналістів. Документальна стрічка здобула багато міжнародних нагород, отримала Шевченківську премію. Як представники *Associated Press*, Мстислав Чернов, Євген Малолетка, Василия Степаненко нагороджені Пулітцерівською премією.

В інформаційному просторі російську пропаганду Україна зможе перемогти тільки тоді, коли буде дуже професійно працювати із зарубіжними партнерами — власне, так, як це відбулося з фільмом «20 днів у Маріуполі». Його «Оскар» — це про правду, професіоналізм і високі стандарти журналістики, коли з найвпливовіших майданчиків українською звучить: «Слава Україні!».

■ ТРАДИЦІЇ

Свято сонця цілий тиждень

Колодій заохочує готувати млинці

Жінки громадської організації «Волонтери Закарпаття» вміють готувати млинці подяки для захисників.
Архівне фото з сайту zakarpattya.net.ua.

Людмила НІКІТЕНКО

Розпочалася Масниця, або, як її ще називають у народі, Колодій, Сиропуст, Масляна, Сирний тиждень. Це наше «смачне» свято, яке щороку триває цілий тиждень. Масниця не має фіксованої дати, а починається за 56 днів до Великодня і відзначається, за народним календарем, протягом тижня напередодні Великого посту. Оскільки Великдень цього року припадає на 5 травня, то Масниця розпочалася 11 березня і триватиме до 17-го.

Минулого року й нинішнього проводиться у ці дні акція «Млинці подяки». Волонтери і виробники зготували у 2023-му для захисників 100 тис. 392 млинці. Нині процес триває.

Млинцевий тиждень відрізняється від інших дат тим, що в ці дні віруючі люди не їли м'яса та сала, а готували млинці та смакували їх зі сметаною, варенням, згущеним молоком. А ще смажили налисники та варили вареники з сиром й іншими апетитними начинками.

Традиційно цього тижня в понеділок наші пращурі запрошували до себе близьких друзів, родичів. Господині з самого ранку готували млинці, і за великим столом збиралася вся родина, аби ними посмакувати. Також цю страву ставили на тарілках біля будинку — залишали символічне пригощення для всіх покійних родичів.

Першого дня тижня українці робили опудало і ставили його у центрі села чи міста. Воно тішило місцевих до самої неділі.

У вівторок робили оглядини. Батьки дівчат та хлопців ходили в гості одне до одного, а хлопці шукали своїх майбутніх дружин на гуляннях та святкуванні Масниці. Мали встигнути зробити оглядини до великого посту.

Середа була особливим днем, адже, за традицією, до оселі дівчини приходив майбутній чоловік. Теща мала приготувати багатий стіл і напекти млинців зяту. При цьому на вечерю збиралася вся родина. Зять мав допомагати тещі, робити їй компліменти та налагоджувати з нею стосунки.

Четвер — один із найулюбленіших днів, адже було заборонено працювати. Саме у четвер люди починали масові гуляння, припиняли сімейні застілля та веселилися на повну. Хлопці та дівчата виходили на головні вулиці сіл та міст і грали у різні ігри, танцювали, музикували, каталися на снях (зими раніше були суворими, а сніг міг зійти і в другій половині березня), влаштовували різні силові змагання.

У п'ятницю вже було весело тещі. Вона збирала подруг, рідних, знайомих і йшла у гості до майбутнього зятя, який разом із майбутньою обраницею мав накрити стіл.

Ще одна з традицій була така. У су-

боту майбутня дружина мусила покликати в гості всіх сестер коханого. Зранку вона готувала багато різної їжі. Крім млинців, до вечері подавали вареники, пампушки, рибу та багато іншого. Також дівчина мала вручити подарунки, щоб задобрити сестер майбутнього чоловіка. Дівчата ворожили на нареченого та танцювали.

У неділю, яку ще називають Прощеною, з самого ранку люди йшли до церкви та молилися за живих. Також згадували тих, хто їх покинув. Після ранкової молитви господині готували багато їжі перед постом.

А ще у Прощену неділю дорослі та діти просили одне в одного прощення за всі образи та гріхи. Ця традиція в нас збереглася й досі. Після цього сім'ями проводжали Колодій, виходили на площі та спалювали опудало.

Загалом українська Масниця — це не лише проводи зими та зустріч сонця, а й заклик до загального примирення, злагоди та всепрощення. В неділю, останній день цього незвичайного тижня, проводили заручини та одружувалися.

Рецепт млинців від Євгена Колоденка

Рецепт млинців дуже простий, але — як у будь-якій справі — потрібна вправність. З цими порадами та вивіреними пропорціями вони у вас вийдуть тонкими та в міру солодкими. Їм пасуватимуть будь-які начинки.

Потрібні такі інгредієнти: 2 яйця; 2 ст. л. цукру; 1/3 ч. л. солі; 2 ст. л. соняшникової олії (+2 ст. л. для смаження млинців); 340 мл молока; 130 г борошна; 50 г вершкового масла (для змащування млинців).

І кілька простих порад допоможуть вам приготувати смачні млинці.

Всі компоненти для тіста можуть бути як із холодильника, так і нагріті до кімнатної температури. Різниці немає.

Чим жирнішим буде молоко, тим насиченішим буде смак.

Щоб ваше млинцеве тісто вийшло однорідним та без грудочок, додавайте борошно порціями та постійно вимішуйте його.

Цукор використовуйте до свого смаку. Але не забувайте: чим його більше, тим більш засмажені млинці отримаєте. Обов'язково залиште готове тісто «відпочити» на 10 хвилин, щоб розійшлася клітковина. Інакше ваші млинці можуть рватися в процесі смаження.

Оберіть пательню з антипригарним покриттям. Її потрібно лише трішки змастити олією. Або за бажанням робіть так, як готували наші пращурі, — змащували шматком сала. Не переживайте, на смакові це не позначиться.

Поливайте млинці медом чи варенням, намащуйте арахісову пасту. Або можете загорнути шматочки слабосоленої червоної риби, смажені гриби або курку. Словом, ви можете експериментувати, маючи цілу гору ідеально посмажених млинців.

ЛІКИ

Медичний канабіс: засіб для зцілення чи корупції?

Що думають експерти про його легалізацію

Валерія МУСХАРІНА

Широкомасштабне вторгнення росії в Україну серйозно відобразилося на психологічному стані населення нашої держави. Так, згідно з першим (від початку великої війни) дослідженням МОЗ, понад 90% опитаних українців мали прояви хоча б одного із симптомів посттравматичного стресового розладу, а 57% громадян зазначили, що постійно перебувають у зоні ризику розвитку ПТСР.

За приблизними оцінками дослідників, понад 2 млн пацієнтів потребували ліків на основі медичного канабісу до повномасштабного вторгнення росії. Очевидно, через війну ця цифра збільшуватиметься до щонайменше 6 млн людей, зокрема поранених військових та цивільних.

Про медичний канабіс та його лікувальні властивості

Канабіс є загальним терміном, який використовується для позначення кількох психоактивних препаратів рослин роду конопль (Cannabis). Ще у 2017 році Всесвітня організація охорони здоров'я визнала канабіноїди ефективним засобом для лікування багатьох захворювань і розладів. В Україні ж із того часу ця тема хоч і супроводжується підтримкою певних організацій, але й провокує шквал суперечок.

Низка науковців доводять, що ліки на основі медичної марихуани можуть не лише значно полегшити симптоми посттравматичного стресового розладу, а й допомогти хворим на онкологію, Альцгеймера, глаукому, анорексію, ВІЛ/СНІД, розсіяний склероз тощо.

Найбільша кількість доказів терапевтичних ефектів канабісу пов'язана з його здатністю не стільки видалити певну хворобу, як значно полегшити хронічний біль, нудоту та блювоту внаслідок хіміотерапії, а також спастичність (комплекс симптомів, що характеризується підвищенням тону м'язів, надмірно активними глибкими сухожильними рефлексями, клонусом, аномальними спинальними рефлексями і спазмами м'язів при скороченні).

Загалом у канабісі виділяють близько 550 активних біологічних речовин. Як це працює?

Тетрагідроканабінол (ТТК) є головним психоактивним компонентом канабісу, що чинить протизапальну, нейропротекторну, анальгезивну, протиглобівну, протіонкологічну дію, а також стимулює апетит. Однак це інтоксикаційний агент, що викликає й безліч негативних побічних ефектів: тривогу, панічні атаки, прискорення серцевого ритму, гіперемезис, ризик розвитку звикання тощо. ТТК здатен викликати контроль над вмістом цієї речовини, через що й ліг каменем спотикання в багатогірній дискусії про легалізацію медичного канабісу.

На відміну від канабідіолу (КБД) — не психоактивної речовини, що також виявлена в коноплях серед інших канабіноїдів, вона не викликає ейфоричних ефектів або зміни стану свідомості, до того ж взаємодіє з ендоканабіноїдною системою, котра впливає на весь організм людини. Зокрема, канабідіол має протиглобівні, протисудомні, антипсихотичні та анальгезивні властивості.

Терпени — це ключові хімічні сполуки, що містяться в канабісі та інших рослинах. Вони можуть взаємодіяти з ТТК і КБД та змінювати дію канабіноїдів, що якраз і призводить до поліпшення ефективності медичного канабісу. Терпени можуть мати різні терапевтичні властивості: мірцен — протизапальні та анальгезивні, ліналол — седативні, заспокійливі та розслаблювальні, лімонен — протизапальні, а ще допомагають підвищенню настрою.

Закон про медичний канабіс. Від заперечень до реалізації

Ліки на основі канабісу дозволені у 56 країнах, зокрема державах ЄС, Канаді, Великій Британії та США. Нині канабіс у медичних цілях легалізовано і в Україні.

Законопроект №7457, який 21 грудня 2023 року підтримали 248 нардепів Верховної Ради, передбачає дозвіл на використання медичного канабісу в медицині, науці та промисловості. Однак цей шлях не був простим і однозначним.

Як пише ВВС, уперше питання легалізації порушив колишній міністр охорони здоров'я Олег Мусій іще в 2016 році, проте його в останній момент відкликали. За три роки, в 2019-му, Рада національної безпеки і оборони, Міністерство у справах ветеранів і понад 40 лікарів-онкологів України знову нагадали про проблему. Однак було «не на час»: змінилася українська влада, почалася парламентська криза — і черговий законопроект укотре залишився без розгляду. Команда президента Володимира Зеленського тоді не мала чіткої позиції щодо цього.

«Медична марихуана, я вважаю, що це нормально, в краплях вона продається. Я, до речі, консультувався з цього приводу з Євгеном Комаровським (відомий лікар-педіатр, Комаровський неодноразово виступав із підтримкою медичного канабісу. — Ред.) Я підтримую легалізацію крапельок», — казав Зеленський у передвиборчому інтерв'ю РБК-Україна.

Незважаючи на це, після обрання у жовтні 2019 року він не дотримався обіцянок, повідомляють у ВВС: «Я думаю, це неактуально. Не зараз. Це не пріоритет. Ми не виписали з вами всі ризики, з цим пов'язані, ми не знаємо, чи готове наше суспільство».

У 2021 році депутати від «Слуги народу», фракції «Голос» і «Європейської Солідарності» знову намагалися довести депутатам важливість прийняття закону. Однак марно: «за» проголосували лише 186 депутатів із необхідних 226.

Упродовж червня 2022 року, в розпал російського вторгнення, законопроект №7457 він Міністерства охорони здоров'я знову зареєстрували у Верховній Раді України.

«Він був готовий іще в лютому, але почалась війна, і ми це питання відклали. Але за кілька місяців його реанімували, — згадує заступник міністра охорони здоров'я Олександр Комаріді в коментарі ВВС. — Якщо говорити про початок-середину весни, то спершу ми думали, як втримати систему. А далі ми почали думати, як відновити довоєнну роботу, які ставити пріоритети».

21 грудня 2023 року депутати нарешті ухвалюють законопроект щодо легалізації медичного канабісу (обговорюючи його до ночі). У лютому 2024-го президент підписує важливий документ, який набуває чинності через пів року з моменту публікації.

«Дякуємо від імені лікарської спільноти за прийняте рішення, адже медичний канабіс — це ліки для мільйонів людей: онкопацієнтів, людей з розсіяним склерозом, пацієнтів, що отримують паліативну допомогу тощо», — заявили в Міністерстві охорони здоров'я.

Відомство ще затверджує перелік хвороб і станів, за яких пацієнту можуть призначити ліки на основі медичного канабісу. Також у МОЗ додали, що після першого читання закон доопрацювали — до нього подали майже 900 провок, з яких врахували понад сто.

На ухвалення законопроекту також позитивно відреагували деякі спільноти пацієнтів, зокрема «Пацієнти України», «Українська асоціація медичного канабісу», «Афіна. Жінки проти раку» та «100% життя» — Мережа ЛЖВ».

«Завдяки можливості імпорту пацієнти вже за пів року зможуть отримати ліки в аптеках, що мають відповідну ліцензію. Крім того, після розробки усіх необхідних підзаконних актів Україна зможе самостійно виготовляти такі ліки», — розповіла «УП. Життя» Інна Іваненко, виконавча директорка благодійного фонду «Пацієнти України».

Згідно з законом, пацієнти з тяжкими захворюваннями матимуть змогу за призначенням лікаря вживати препарати на основі медичного канабісу, і їм не доведеться їхати за кордон або шукати їх нелегально.

У фонді кажуть, що медики зможуть виписувати електронні рецепти на ліки на основі медиканабісу, наукові установи — досліджувати канабіс та його похідні, а бізнес — вирощувати конопль та виробляти з них ліки за «чіткою регламентованим ліцензуванням».

Що передбачає закон?

Законопроект регулюватиме обіг канабісу лише в медичній, промисловій та науковій діяльності. Безконтрольне вирощування, розповсюдження та зберігання канабісу для рекреаційного вживання (у якого основна речовина — психоактивний ТТК) залишається злочином, за який особа несе кримінальну відповідальність.

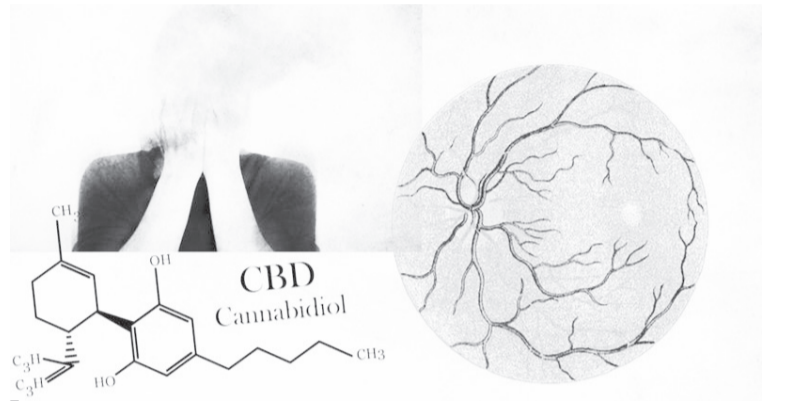
Отже, тепер виробництво ліків та їх обіг контролюватимуть на кожному етапі й закріплятимуть відповідними дозволами.

Так, канабіс досі входить до таблиці І «особливо небезпечні наркотичні засоби, обіг яких заборонено», але з певними уточненнями. Зокрема, стаття 15 передбачає, що канабіс для медичних цілей можуть вирощувати лише юридичні особи, які отримають відповідну ліцензію.

Відсоток тетрагідроканабінолу (психоактивної речовини, описаної раніше) у сухій масі рослини канабісу для медичного застосування визначатиме Кабмін: після відповідних лабораторних випробувань. Вирощувати канабіс зможуть лише юридичні особи, які отримають відповідну ліцензію

Легалізація медичного канабісу наразі важлива як ніколи.

Численні дослідження вказують на те, що КБД має розслаблювальний, заспокійливий і протизапальний ефект, — ВВС.

Фото з сайту LB.ua.

та GMP-сертифікат, під цілодобовим відеонаглядом із доступом для Нацполіції, пояснює нардеп Ярослав Железняк.

Обіг канабісу для медичних цілей або лікарських препаратів на основі цієї рослини відстежуватиметься в електронному реєстрі ehealth. Кожен куц матиме індивідуальне кодування, щоб відстежувати рух рослин до пацієнта. А кожна одиниця фасованої продукції буде маркована спеціальним штрих-кодом.

Ліки на основі медичних конопель відпускатимуть винятково за призначенням лікаря за електронним рецептом та відповідно до медичних показань (як, приміром, наразі відпускають морфін). Пацієнти зможуть перевозити й зберігати такі ліки винятково в кількості, визначеній одним рецептом.

Виготовлення нових наркотичних засобів або психотропних речовин буде можливим лише для медичних, наукових і науково-технічних цілей. Цим займатимуться лише окремі наукові установи, які мають ліцензію. Вони зобов'язуватимуться реєструвати їх та проводити визначені законопроектом клінічні дослідження.

Критика закону. Чому експерти проти?

На думку співзасновника «Конопляного маршу свободи» Тараса Ратушного, законопроект усе ж таки має прогалини, які блокуватимуть наукові дослідження канабісу і виробництво вітчизняних ліків.

«У законі головне — визначеність і чіткість. Тому всі винятки з правила (тут — заборона обігу) мають подаватися однаково. В законі це оформлено номерами статей через кому: 15 (вирощування), 17 (виробництво), 19 (оперативно-розшукова діяльність), 20 (наукова діяльність). Але окремо дописують винятки для медичних конопель, і це раптом абзац тексту.

Цей текст може бути уточненням, але для цього в переліку винятків мусять з'явитися ще дві цифри: ст. 16 (розробка) і ст. 21 (медичне використання) — як кінцева мета розробки та подальшого виробництва активних речовин з ме-

дичних конопель. Тоді абзац про ліки з медичних конопель («лише у формі лікарського засобу») в ст. 21 стане важливим уточненням», — написав він у фейсбуці.

Він пояснив, що канабіс необхідно перенести з таблиці І (з особливо небезпечними речовинами, обіг яких заборонено) до таблиці ІІ, де вказані наркотичні засоби з обмеженим обігом.

Після першого читання прихильники законопроекту сподівалися на правки, однак канабіс так і залишився у таблиці І. Тарас Ратушний вважає, що медичне використання канабісу досі недостатньо чітко прописане. До того ж деякі противники закону про легалізацію медичного канабісу вважають Українську державу неготовою до нього, підсумовує ВВС у своєму матеріалі «Довгий шлях до закону».

Так, Міжнародна антинаркотична асоціація, — організація, що пропагує профілактику алкоголізму та наркоманії і підтримує комерційні реабілітаційні центри для нарко- і алкозалежних, наголошує: через корупцію медична марихуана загрожуватиме опинитися не в тих руках.

Відомий український педіатр Євген Комаровський також висловлював подібну думку: «Канабіс дуже ефективний при посттравматичному стресовому розладі. Тому зараз — під час війни — препарати на його основі потрібні Україні. Їх необхідно легалізувати і широко використовувати, — коментував лікар українським ЗМІ. — Але мені не подобається, що в країні з корупцією з'являється новий об'єкт для продажу, дозвіл на вид діяльності і ліцензія».

Утім МОЗ наполягає, що підготовлений законопроект передбачає достатній рівень контролю завдяки системі електронних рецептів, яку запровадили кілька років тому, саме щоб контролювати обіг рецептурних препаратів.

За словами представників міністерства, легалізація медиканабісу — це крок уперед для української медицини, і «нам потрібно увесь час ставати кращими — для того, аби ми могли показати, що ми спроможна країна».

Григорій ХАТА

■ ЛЕГКА АТЛЕТИКА

У робочому порядку

На завершення зимової частини сезону вітчизняні атлети провели низку медальних стартів у Європі

Що менше часу залишається до старту Олімпіади-2024, то більшою стає призма, через котру спортсмени, тренери та функціонери вдивляються в найближче майбутнє. Кожен з них відчуває всередині себе, як наростає відчуття відповідальності за результат. І тут, залежно від внутрішніх налаштувань, в одних з'являється приплив додаткових сил, інші ж відчувають непотрібне хвилювання.

На Кубку Європи з метань, котрий днями відбувся в Португалії, збірна України здобула дві золоті нагороди. Високими результатами відзначилися молотобоець Михайло Кохан та металник списа Артур Фельфнер.

Погодні умови в португальській Лейрії були далеко не ідеальними. Дощ, блискавка й холодний вітер не надто сприяли тому, аби спортсмени показували свої максимальні результати. Певною мірою атлети змагалися в ощадливому режимі. Приміром, Фельфнер, відправивши в другій спробі спис на пристоїні для себе 81,89 м, далі, остерігаючись розтягнення м'язів, вирішив не ризикувати й, міцно утримуючи статус лідера, просто спостерігав за суперниками, жодного разу так більше й не вийшовши у сектор.

Кохан уже в першій своїй спробі показав результат (76,46 м), котрий від самого початку забезпечив йому лідерство в змаганнях. Зрештою, жодному супернику так і не вдалося перекрити досягнення українця, натомість сам Михайло в заключній спробі додав до свого результату кілька метрів — 78,13 м.

А от беззаперечна лідерка сезону в стрибках у висоту Ярослава Магучіх на важливому контрольному старті, котрим

На чемпіонаті світу в приміщенні Ярослава Магучіх (ліворуч) здобула «срібло» в стрибках у висоту.
Фото з сайту uaf.org.ua.

був чемпіонат світу-2024 в приміщенні, не змогла підтвердити свій високий статус.

Попри те, що вона стала єдиною, хто з української збірної в Шотландії піднявся на п'єдестал, до очікуваного «золота» вихованка Тетяни Степа-

наної не достригнула.

Уже двічі в 2024 році Магучіх брала планку на висоті 2 метри й вище. І з таким результатом вона б обов'язково виграла цьогорічний ЧС «під дахом», однак турнір у Глазго Ярослава закінчила зі скромним здобут-

ком — 1,97 м — і в підсумку обмежилася «сріблом».

«Початок зимового сезону був кращим, ніж його завершення. Обидва старту взимку показували, що я була готова на більше, ніж стрибнула в Глазго. Але на 1,99 з розбігом

щось пішло не так», — пояснила свою турнірну невдачу Магучіх. У боротьбі за «золото» вона поступилася австралійці Ніколі Оліслагерс, якій підкорилися 1,99 м.

«Відчуття змішані, але я задоволена тим, що у мене «срібло». Потрібно цінувати те, що маємо, адже для нашої країни зараз важлива кожна нагорода. Я стояла на п'єдесталі, бачила, як підіймається наш прапор, і це мене робило щасливою. Звісно, я очікувала кращого виступу й вищих стрибків, але не сьогодні», — резюмувала Магучіх.

За словами 22-річної уродженки Дніпра, вона вже давно змагається на найвищому рівні й про психологічний тиск за результат навчилася не думати. «Стрибки у висоту — це моя пристрасть. Як каже мій тренер, я справді люблю те, чим займаюсь, тому просто насолоджуюсь своєю роботою».

Уже найближчим часом Ярослава розпочне безпосередню підготовку до літньої частини сезону й перед поїздкою в серпні на літні Ігри до Парижа планує також виступити на червневому чемпіонаті Європи в Римі. До того часу, варто сподіватися, бронзовий призер Олімпіади-2020 вдасться виправити всі недоліки в своєму розбігу й у Франції вона зможе достригнути до омріяного олімпійського «золота». ■

Олексій ПАВЛИШ

■ ТЕНІС

Американська мрія

Марта Костюк вийшла до найбільшого фіналу в кар'єрі

Після не надто вдаливих «тисячників» у Досі та Дубаї українські тенісистки переїхали до США, де протягом березня проходять два хардові турніри серії WTA 1000 в Індіан-Веллсі та Маямі, які вважають чи не найпрестижнішими після загальнонаціональних «шоломів».

Високі рейтингові позиції дозволили одразу чотирьом нашим тенісисткам потрапити до посіву та розпочати змагання в Індіан-Веллсі безпосередньо з другого кола. 17-та ракетка планети Еліна Світоліна, яка поступово відновлюється від травми спини, отриманої під час австралійського «шолома», у другому раунді не без проблем обіграла одну з кращих парниць світу, чешку Катержину Синякову — 6:3, 2:6, 6:1.

До речі, перемога над Синяковою стала для Еліни 100-ю на турнірах серії WTA 1000. Далі на першу ракетку України чекає протистояння з американкою Еммою Наварро.

«Зараз я почуваюся нормально. Ми йдемо вперед день за днем, дивимося, як спина реагує на матчі, на тренування. Звісно, дуже непросто зараз, тому що я не можу тренуватися на корті, як раніше, по три години. Зараз максимум годину-півтори. Потрібно підлаштовуватися під стан здоров'я і намагатися викладатися на всі сто відсотків на кожному тренуванні, коли є така можливість», — оцінила свою форму Еліна.

Вдало розпочала американську серію і Марта Костюк, яка перед стартом змагань в Індіан-Веллсі встигла вперше в кар'єрі стати фіналісткою турніру серії WTA 500 — у Сан-Дієго. Обігравши на шляху до вирішального матчу представницю топ-5 рейтингу — господарку кортів Джессіку Пегу-

лу (7:6, 6:1), Марта не змогла у фіналі обіграти британку Кеті Бултер (7:5, 2:6, 2:6).

На церемонії нагородження Костюк згадала про триваючу війну в Україні та чергову атаку по Одесі, унаслідок якої загинули 12 людей.

«Останні кілька ночей були дуже важкими для всієї України. Моя сім'я зараз перебуває в Україні, і я не знаю, що буде завтра, але немає нікого, хто пожертвував більшим заради моєї кар'єри, ніж вони. І я хочу присвятити цей маленький трофей їм і хочу, щоб вони бачили, як я перемагаю, якомога частіше. Ось цей трофей — для них. Звичайно, я засмучена поразкою у фіналі, але це був чудовий тиждень для мене», — сказала Марта.

Уже в Індіан-Веллсі українка стартувала з перемоги над японкою Хонтамою — 6:4, 6:2. А до 1/8 фіналу Костюк пробилася без боротьби, адже її суперниця, чинна чемпіонка Вімблдона Маркета Вондрошова, не вийшла на корт через проблеми зі здоров'ям. За вихід до чвертьфіналу Марта знову (вже втретє в сезоні) зіграє проти росіянки Павлюченкової.

Натомість не змогла дограти свій матч на Індіан-Веллсі півфіналістка

Марта Костюк у Сан-Дієго вперше обіграла представницю топ-5 світового рейтингу.
Фото: meta.ua.

цьогорічного Australian Open Даяна Ястремська, яка через сильний біль у животі достроково припинила гру проти британки Емми Радукану (0:4).

Завершила виступи на першо-

му з двох американських «тисячників» й Ангеліна Калініна, яка програвала італійці Бронцетті (3:6, 4:6). Перед цим 27-річна тенісистка дійшла до півфіналу турніру WTA 250 в Остіні. ■

Сергій Ребров
головний тренер національної збірної України з футболу

«Треба думати про себе, потужно готуватися. Важливо бути ментально готовим до поєдинків, які вирішують долю виходу на Євро».

Григорій ХАТА

Зовсім небагато знадобилося часу чинному чемпіону країни, аби після зимової перерви вийти з тіні своїх конкурентів і посісти чільну позицію в турнірній таблиці національного чемпіонату. Затяжна пауза між першою та другою половинами футбольного сезону в Україні — це доволі непросте випробування для учасників цих змагань. А від того, яким чином команди проводять цю невидиму широкому загалу ділянку турнірної дистанції, багато в чому й залежить їхній кінцевий успіх у ЧУ.

Коли учасники УПЛ сезону 2023/2024 вирушали на зимові канікули, у призовій трійці були відсутні обидва флагмени вітчизняного футболу. Натомість у лідерській групі чемпіонату після 17 турів фігурували команди, які мало хто очікував там побачити. Особливо це стосувалося новачка елітного дивізіону — «Полісся». Під орудою Юрія Калитвинцева житомиряни восени демонстрували стабільну та продуктивну гру й утримували високі позиції.

Однак після рестарту чемпіонату «Полісся» відверто забуксувало. У трьох матчах поспіль житомирський клуб не здобув жодної перемоги (нічия та дві поразки). Як наслідок — виліт із призової трійки і втрата головного тренера.

«Юрій Калитвинцев самостійно вирішив піти у відставку. Це було надважко для нього рішення, так само і для мене — погодити його», — повідомив президент «Полісся» Геннадій Буткевич. За словами власника клубу, Калитвинцев відчув психологічну втому й, аби не підвести команду, вирішив ухвалити непросте для себе рішення.

Найближчим часом «Полісся» очолюватиме в статусі в. о. Сергій Шищенко. Водночас ходять чутки, що до Житомира може приїхати й тренер-легіонер, хоча Геннадій Буткевич запевняє, що «Полісся» має очолити вітчизняний спеціаліст.

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Інший рівень якості

Динамо втратили очки у матчі з передостанньою командою чемпіонату, а новачок еліти залишився без головного тренера

Зумівши набрати з «Поліссям» лише одне очко в трьох матчах, Юрій Калитвинцев залишив посаду головного тренера житомирського клубу.

Фото з сайту polissyafc.com.

Спрогнозувати подальший розвиток подій у цій історії доволі складно. Успішно провести «чемпіонські раунди» (так у боксі говорять про кінець дистанції) здатен далеко не кожен колектив, аж надто той, який проводить свій робочий сезон в еліті. Водночас саме робота на фінішній прямій і має вирішальне

значення в розподілі призових місць.

У цьому плані «Шахтар» володіє беззаперечною перевагою над конкурентами. За останні десять років «гірники» вісім разів вигравали чемпіонат, відтак їхня поява нагорі турнірної таблиці виграє цілком закономірно. Без сумніву, в донецькому клубі краще за інших зна-

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. Прем'єр-ліга. 20-й тур. «Зоря» — «Минай» — 2:0, «Верес» — «Динамо» — 1:1, «Дніпро-1» — «Рух» — 0:1, «Металіст-1925» — ЛНЗ — 1:1, «Шахтар» — «Колос» — 3:2, «Чорноморець» — «Ворскла» — 0:1, «Полісся» — «Олександрія» — 1:2, «Кривбас» — «Оболонь» — 1:0.

Турнірне становище: «Шахтар» — 40 (18 матчів), «Кривбас» — 40, «Дніпро-1» — 38, «Динамо» — 35 (17), «Рух», «Полісся» — 33, «Ворскла» — 29, «Колос» — 24 (19), ЛНЗ — 24 (19), «Чорноморець» — 23 (19), «Олександрія» — 20 (19), «Зоря» — 19 (17), «Металіст-1925» — 16, «Оболонь» — 15 (19), «Верес» — 13 (19), «Минай» — 10 (18).

ють, як правильно розподілити сили по турнірній дистанції. При цьому озиратися на суперників підопічним Марино Пушича вже не потрібно, адже тепер і за набраними, і за втраченими очками одноосібним лідером ЧУ є саме «Шахтар».

А посприяла цьому осічка «Динамо» у Рівному, де місцевій команді, передостанній у чемпіонаті, вдалося перервати шестиматчеву переможну серію «біло-синіх».

«Хочу відверто сказати, що сьогодні ми не були схожими самі на себе, тому результат закономірний. Сьогодні у наших гравців я побачив не таке бажання, на яке очікував. На жаль, ми не довели цю гру до перемоги. Неприємно втрачати очки на останніх секундах матчу», — так прокоментував нічию з «Вересом» головний тренер динамівців Олександр Шовковський.

Чергових очкових втрат у ЧУ зазнав «Дніпро-1», який у власному полі поступився «Рухові». А от інший учасник чемпіонських перегонів — «Кривбас» — знову переміг. Як і у «Шахтаря», в активі криворізької команди тепер 12 переможних поєдинків і висока друга позиція в таблиці про ранги. ■

■ ЗБІРНА

Оптимальний вибір

Вітчизняні футболісти розпочинають підготовку до вирішальних поєдинків «плей-оф» відбору на ЧЕ-2024

Григорій ХАТА

Цього літа українська молодіжна збірна вперше в своїй історії гратиме на Олімпійських іграх. Натомість головна команда країни має непогані шанси потрапити до фінальної частини цьогорічного чемпіонату Європи. Найближчим часом на команду Сергія Реброва очікує доленосний «плей-оф» кваліфікації, на першому етапі котрого «синьо-жовтих» чекає зустріч зі збірною Боснії та Герцеговини.

Турнірна сітка цього мінітурніру сформована за рейтингами минулого розіграшу Ліги націй, у якому боснійці виграли свою групу в дивізіоні В й у новому сезоні змагатимуться в когорті найсильніших збірних континенту. Натомість у відборі на ЧЕ-2024 в своїй «пульці» Боснія та Герцеговина посіла неймовірно низьке п'яте місце.

«П'яте місце в групі — не те, на що вона заслуговувала, — каже очільник збірної України Сергій Ребров. — Це міцна команда, ми повинні бути готовими до неї. Але також треба

думати про себе. Не треба говорити дуже багато про суперника. Ми повинні серйозно підготуватися, упевнений, усе в наших силах».

Наставник «синьо-жовтих» уже оголосив склад збірників, яких він викликав до табору національної збірної. Із 14 березня в іспанській Марбельї розпочнеться навчально-тренувальний збір, після чого 21 березня в місті Зениця підопічні Реброва поміряться силами з місцевою збірною. І в разі успіху на збірну України 26 березня чекатиме вирішальна битва за путівку на ЧЕ-2024 з переможцем двоюбою Ізраїль — Ісландія.

«Треба думати про себе, потужно готуватися. Важливо бути ментально готовим до поєдинків, які вирішують долю виходу на Євро. З іншого боку, ми вже маємо досвід ігор у плей-оф — минулого разу, у відборі на ЧС-2022, протистояли Шотландії та Уельсу. Це не вперше для наших футболістів, упевнений, що вони готові. Ми граємо на виїзді, а це завжди дуже важко», — зауважує головний тренер ук-

Національна збірна України спробує пробитися на ЧЕ-2024 через кваліфікаційний «плей-оф».

Фото з сайту isport.ua.

раїнської команди.

Сергій Ребров матиме на кілька днів більше часу для підготовки, ніж його колега Саво Мілошевич. І, на думку українського наставника, цей факт може мати важливе значення. «Я вдячний нашим клубам, що надали нам змогу зібратися раніше. У нас є час подивитися на стан гравців, вирішити, хто буде грати», — пояснив очільник збірної України.

У складі «синьо-жовтих», без сумніву, буде задіяна велика кількість легіонерів. Сергій Ребров наголошує, що нині український чемпіонат пережи-

ває складні часи, тож ставка на легіонерів — логічне й закономірне рішення.

«Для України дуже важливо, що багато виконавців виїжджають за кордон і пробують себе в інших чемпіонатах. Якщо ти проводиш кілька сезонів у вітчизняному чемпіонаті, то хочеш перейти на інший рівень. Мотивація грати за кордоном, вважаю, є в кожного футболіста. До того ж для збірної та для нас зараз дуже важливо, щоб гравці виїжджали, грали й показували, що Україна існує», — наголошує Ребров.

У вирішальний момент від-

■ НА СТАРТ

Склад національної збірної України на матчі «плей-оф» відбору ЧЕ-2024:

Воротарі: Бушан («Динамо»), Трубін («Бенфіка», Португалія), Лунін («Реал», Іспанія).

Захисники: Каравасев, Попов (обидва — «Динамо»), Матвієнко, Конопля, Бондар (усі — «Шахтар»), Михайличенко («Полісся»), Миколенко («Евертон», Англія), Забарний («Борнмут», Англія), Таловеров (ЛАСК, Австрія).

Півзахисники: Зубков, Судаков (обидва — «Шахтар»), Шапаренко, Бражко (обидва — «Динамо»), Піхальоник (СК «Дніпро-1»), Зінченко («Арсенал», Англія), Циганков («Жирона», Іспанія), Мудрик («Челсі», Англія), Сидорчук («Вестерло», Бельгія), Малиновський («Дженоа», Італія).

Нападники: Довбик («Жирона», Іспанія), Яремчук («Валенсія», Іспанія), Сікан («Шахтар»), Ванат («Динамо», Київ).

бору збірній не допоможе досвідчений півзахисник «Шахтаря» Тарас Степаненко, котрий залковує травму. Під питанням опинився й участь у важливих матчах півзахисника іспанської «Жирони» Віктора Циганкова, котрий у матчах за свій клуб травмував коліно. Утім, детальне обстеження показало обнадійливі результати, тож є шанс, що Віктор зіграє проти Боснії та Герцеговини. Загалом, у Реброва є чималий вибір виконавців і він сподівається, що це допоможе йому зробити оптимальний вибір задля позитивного результату. ■

■ БУДЕ ВЕСІЛЛЯ

Пішов під п'ятий вінець

92-річний Руперт Мердок заручився з росіянкою Єленою Жуковою

Лада ОСА

Нещодавно в офісі Мердока повідомили, що він планує одружитися вп'яте. На цей раз весілля заплановане з 67-річною Єленою Жуковою — молекулярною біологинею на пенсії, колишньою тещею російського олігарха Абрамовича, пише видання New York Times.

Єлена тривалий час вивчала діабет, зокрема в Каліфорнійському університеті в Лос-Анджелесі. Приїхавши до Сполучених Штатів із Москви під час розпаду Радянського Союзу, її колишній чоловік Олександр Жуков став мільярдером-інвестором (зараз він проживає в Лондоні як громадянин Великої Британії). Її донька Даша Жукова — відома підприємщиця й меценатка, яка до 2017 року була одружена з російським олігархом Романом Абрамовичем.

Представник Мердока підтвердив, що запрошення на весілля вже розіслані; захід має відбутися на каліфорнійському винограднику та в маєтку Moraga Bel Air у червні цього року. Саме там Руперт Мердок уклав угоду з Бобом Айгером про продаж компанії Disney значної частини своєї медіаімперії, кіностудій і кабельних мереж.

До цього власник гігантської медіакорпорації Fox одружувався чотири рази. Його першою дружиною 1956 року стала колишня стюардеса Патриція Букер, з якою він розлучився 1967-го (через дев'ять років після народження їхньої єдиної доньки Пруден).

Того ж року мільярдер заручився з Анною Ман, журналісткою з Глазго. Їхній шлюб тривав 32 роки, до розлучення в 1999-му. Анна народила у шлюбі дочку Елізабет (55 років) і сина Лаклана (52 роки) і Джеймса (51 рік).

За 17 днів після розлучення з

Єлена та Руперт планують зіграти весілля в червні.
Фото з сайту tabloidpravda.com.ua.

Анною Мердок одружився з 30-річною Венді Денг. Цей шлюб, у якому вона народила доньок Грейс (23 роки) і Хлою (21 рік), тривав 14 років.

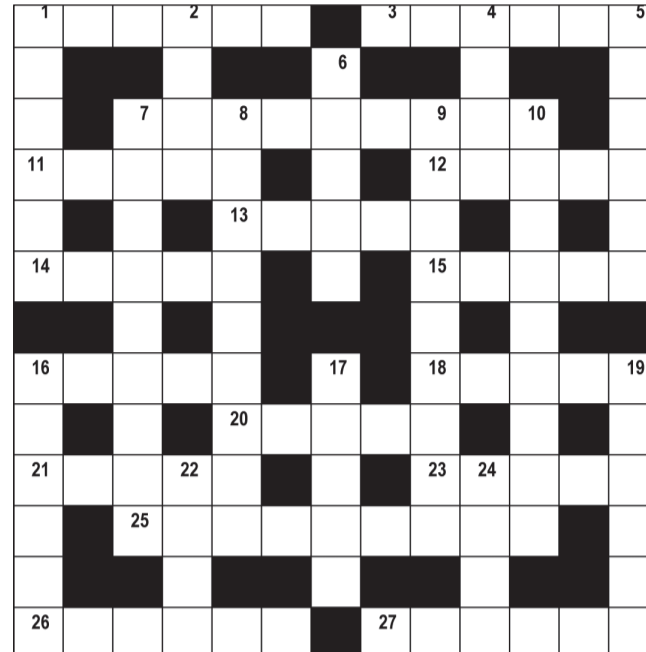
Уже в березні 2016 року на лондонській церемонії в Спенсер-хаусі з видом на Грін-парк Мердок уклав четвертий шлюб. Його обраницею стала колишня супермодель і дружина музиканта Міка Джаггера Джеррі Голл. За шість років шлюбу вони не мали дітей, а після розлучення залишилися друзями.

Торік він заявляв про наміри поборитися з радіоведучою та екстрематологинею Енн Леслі Сміт. Утім за невідомих причин заручини скасували (мільярдер надіслав Сміт електронного листа, де повідомив про розрив їхніх стосунків). Уже влітку він розпочав відносини з новою обраницею

— Єленою Жуковою, заручини з якою стали для Мердока другими за рік.

Одруження Руперта навряд чи вплине на майбутнє компанії, пишуть у NYT. Вона фактично контролюється через сімейний траст, акції якого належать Мердоку та чотирьом його старшим дітям.

Кіт Руперт Мердок — засновник медіахолдингу News Corp, що керує кількома світовими новинними виданнями, зокрема Wall Street Journal, Fox News та Sky News Australia. У рейтингу мільярдерів, за версією Bloomberg, Мердок посідає 280-те місце: його статки оцінюються в 9 млрд доларів. Під контролем Мердока перебувають ЗМІ, кінокомпанії і книжкові видавництва в США, Великій Британії, Австралії та інших країнах. ■

■ КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №11

По горизонталі: 1. Відомий режисер, засновник театру «Березіль», розстріляний у 1937 році в Карелії в урочищі Сандармох. 2. Виноград без кісточок. 3. Машина для висиджування яєць. 4. Наказний гетьман Війська Запорозького, голова Козацької держави в Лівобережній Україні, який на Чорній Раді 1663 року був опонентом гетьмана Брюховецького. 5. Ризикована шахрайська оборудка. 6. Змагання за певними правилами, прикладом якого є Олімпійські ігри. 7. Димуча сульфатна кислота, розчин триоксиду сірки в безводній сульфатній кислоті. 8. Збірка карт на одну тему. 9. Вищий дворянський титул у середньовічній Іспанії. 10. Босць підрозділу цивільно-військового співробітництва Збройних сил України, який займається допомогою мирному населенню, що опинилося в зоні бойових дій. 11. Механічна людина. 12. Зерно, з якого виходить пшоно. 13. Ім'я радянської дитячої поетеси, яка написала вірш про Таню, яка плаче через м'ячик, що впав у річку. 14. Знаменитий нідерландський художник, майстер портрету. 15. Висадка військових підрозділів із літаків чи кораблів на сушу. 16. Термінове офіційне повідомлення, донесення.

По вертикалі: 1. Зручний м'який стілець із бильцями та спинкою. 2. Фінансова установа. 3. Старовинна міра рідини (переважно вина чи горілки), що дорівнює 1/8 або 1/10 відра. 4. Відомий австрійський композитор, «король вальсу». 5. Знаряддя вбивства і захисту. 6. Найвищий титул монарха. 7. Місце, звідки запускають ракети в космос. 8. Республіка в складі росії зі столицею в Казані. 9. Документ, який унормовує діяльність Верховної Ради або тривалість виступу доповідача. 10. Відгороджена частина подвір'я з приміщеннями для худоби. 11. Пластинка з важільцем, якою зачиняють і відчиняють двері чи хвіртку. 12. Річка, на якій стоїть міст Мірабо. 13. Абревіатура Генеральної дирекції з обслуговування іноземних представництв. ■

Кросворд №10 від 6 березня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

■ ПРИКОЛИ

Купила своєму чоловікові костюм-тройку: труси і дві шарпетки. Люблю його, — балує!

Добре в декреті: вранці прокинулася, чай зробила... увечері сіла, попила.

Якщо ви говорите жінці, що вона виглядає на всі сто, то уточнюйте:

- на сто відсотків;
- сто років;

— сто кілограмів;
— сто гривень.

Учора вперше ходив на полювання. Після 12-го чи 13-го пострілу качка померла від сміху.

У нашій сім'ї зарядкою займаються лише мобільні телефони...

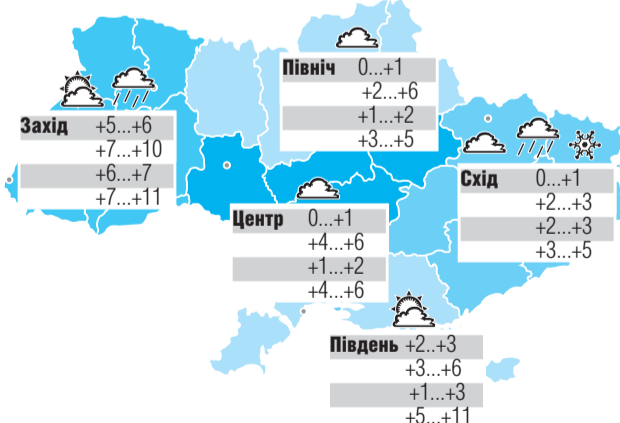
Ви лише тільки подумайте, скільки всього цікавого відбудеться, коли рак на горі таки свисне!

■ ПОГОДА

14–15 березня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, без опадів. Вітер південно-східний, 1-2 м/с. Температура вночі +1...+2, удень +2...+4. Післязавтра вночі +2...+3, удень +4...+7.

Курорти Карпат: хмарно, дощ.
Славське: вночі +1...+3, удень +3...+4.
Яремче: вночі +2...+3, удень +3...+5.
Міжгір'я: вночі +3...+4, удень +3...+4.
Рахів: уночі +2...+3, удень +3...+4.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві
Зам. 3009011
«Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 41
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ»,
Газета виходить щосередини тираж 58168